

Onderzoek naar de feiten en meningen m.b.t. de geldigheidsduur van (water) bodemonderzoeken

Definitief

19 december 2016

MWH® now part of

Stantec

Onderzoek naar de feiten en meningen m.b.t. de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken

Definitief

In opdracht van   Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving
Opgesteld door   Peter van Mullekom
Projectnummer   M16B0230
Documentnaam   m16b0230.r02
Datum   19 december 2016

Versie	Vrijgegeven door	Paraaf	Datum
m16b0230 r02	Rik de Visser	RVI	19 december 2016

Postadres
Postbus 5076
6802 EB ARNHEM
T 026 7507500

Bezoekadres
Westervoortsedijk 50
6827 AT ARNHEM
www.mwhglobal.nl

KVK Haaglanden 27 18 43 23
BNP Paribas 22 76 53 920
IBAN NL 75 BNP A 0227 653920/BIC BNPANL2A
MWH is ISO 9001:2008 en VCA* gecertificeerd

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding voor het onderzoek	3
1.2 Doel van het onderzoek	3
1.3 Onderzoeksopzet	4
1.4 Leeswijzer	4
2 Herkomst en onderbouwing van geldigheidsduur	5
2.1 Herkomst en voorkomen van de geldigheidsduur	5
2.2 Onderbouwing van de geldigheidsduur	10
3 Huidig beleid bevoegde overheden (landbodem)	12
3.1 Resultaat van de inventarisatie	12
3.2 Conclusies van de inventarisatie	13
4 Overwegingen bij hanteren van een geldigheidsduur	15
5 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	18
5.1 Samenvatting inventarisatie (feitenonderzoek)	18
5.2 Conclusies	18
5.3 Aanbevelingen	19

Bijlagen:

Bijlage 1: Personen die een bijdrage hebben geleverd aan de zoektocht naar herkomst geldigheidsduur

Bijlage 2: Overzicht beleid bevoegde overheden m.b.t. geldigheidsduur

Bijlage 3: Bevoegde overheden die informatie hebben geleverd over beleid m.b.t. geldigheidsduur

Bijlage 4: Personen die hebben deelgenomen aan interview gespreksronde of discussiebijeenkomst

Samenvatting

Inleiding

Door MWH Stantec is in opdracht van RWS, naar aanleiding van de actualiteit van BIDON, de Omgevingswet en enkele NEN-protocollen, onderzoek gedaan naar feiten en meningen m.b.t. de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken. Doel van het feitenonderzoek is geweest een beeld te schetsen van de herkomst, de onderbouwing en het voorkomen van termijnen voor de geldigheidsduur door bevoegde overheden. Doel van het meningenonderzoek is geweest de voor- en nadelen van het hanteren van vaste termijnen t.o.v. elkaar af te wegen. Gevraagd is ook aanbevelingen te doen richting de sector, BIDON de NEN protocollen 5717 en 5725 en de Omgevingswet.

Feitenonderzoek

Termijnen voor de (maximale) geldigheidsduur komen op diverse plaatsen voor in vigerende wetgeving. Daarbij worden uiteenlopende termijnen gehanteerd (2 en 5 jaar voor landbodem en 3 en 5 jaar voor waterbodem). Uit een inventarisatie bij bevoegde overheden voor landbodem blijkt dat deze overheden, vaak in afwijking van wat in wetgeving staat, eigen beleid hanteren voor de geldigheidsduur (qua termijnen en wat betreft de criteria op grond waarvan afgeweken mag worden van deze termijnen). Voor bevoegde overheden voor waterbodem is deze inventarisatie niet uitgevoerd. Navraag bij onderzoeksinstituten en de TCB heeft opgeleverd dat in beleid en wet- en regelgeving genoemde termijnen, geen (wetenschappelijke) onderbouwing kennen.

Meningenonderzoek

Als voordeel van het hanteren van maximale geldigheidstermijnen wordt vooral de relatieve eenduidigheid genoemd. Het hanteren van termijnen geeft in principe duidelijkheid en voorspelbaarheid en is eenvoudig handhaafbaar. Alle partijen kunnen bij het hanteren van een termijn, uitgedrukt in jaren, zelf de bruikbaarheid van een bodemrapport beoordelen en weten vooraf waar ze aan toe zijn. Het hanteren van een minimumtermijn voorkomt dat initiatiefnemers in de loop van vergunningenprocedures snel opnieuw onderzoek moeten doen. Dit is vooral van belang van projecten die een lange voorbereidingstijd kennen en waarvoor bijvoorbeeld een mer-procedure voor moet worden doorlopen. De duidelijkheid die hoort bij het hanteren van termijnen, neemt al snel af indien de motieven om af te wijken van de termijn niet helder zijn gedefinieerd. Strikte hantering van een vaste termijn werkt kostenverhogend, potentieel vertragend en geeft schijnzekerheid. Indien er onvoldoende ruimte is om de bruikbaarheid (representativiteit en actualiteit) van een onderzoek aan te tonen, dreigt nodeloze herhaling van kostbaar en tijdrovend bodemonderzoek. De feitelijke vertraging is afhankelijk van de voorbereidingstijd van de projecten waarmee het onderzoek samenhangt. Vertraging speelt vooral bij kort cyclische projecten, zoals onderhoud aan kabels en leidingen en transacties van onroerend goed. Bij projecten met een lange voorbereidingstijd dreigt juist het omgekeerde. In die gevallen moeten in de loop van de voorbereidingsprocedure identieke onderzoeken herhaaldelijk worden uitgevoerd omdat de resultaten niet meer geldig zijn. Ten slotte verwaarloost een vaste termijn risico's die samenhangen met wijzigende omstandigheden, zoals bodembedreigende activiteiten of verspreiding van verontreinigingen.

Deelnemers aan de discussies waren unaniem in hun voorkeur om het hanteren van vaste termijnen los te laten omdat de voordelen niet opwegen tegen de nadelen. Wel dient op een andere manier duidelijkheid gecreëerd te worden om langdurige discussies met bevoegde overheden of het moeten uitvoeren van nieuw onderzoek te voorkomen. Hiervoor moeten heldere criteria geformuleerd worden die zo min mogelijk ruimte geven voor discussie. Bij voorkeur wordt de discussie over de bruikbaarheid van een (water)bodemonderzoek gevoerd op basis van inhoudelijke argumenten waarbij bevoegde overheden moeten beseffen dat opdracht gevende en uitvoerende partijen er geen belang bij hebben dat het door hen ingediende of opgestelde onderzoeksrapport niet representatief en actueel is.

Aanbevelingen

- Richting de sector: zorg dragen voor consistentie en uniformiteit en deze niet te baseren op vaste termijnen maar op duidelijke criteria voor de representativiteit en actualiteit van (water)bodemonderzoeken.
- Voor BIDON: alle (meta-)data die beschikbaar zijn op te nemen in de gemeenschappelijke voorziening en om de informatie vast te leggen waarmee voor de gebruiker van data de representativiteit en actualiteit kan worden beoordeeld.
- Richting de NEN 5717 en 5725: criteria opnemen voor het aantonen van de bruikbaarheid van een (water)bodemonderzoeksrapport en daarmee tevens schrappen van bestaande termijnen in de NEN 5720. Geen vaste termijnen opnemen in deze NEN-protocollen voor de geldigheidsduur van het vooronderzoek zelf.
- Voor de Omgevingswet: geen passages op te nemen m.b.t. de geldigheidsduur in de uitvoeringsregelgeving omdat deze al in de NEN 5717 en NEN 5725 worden opgenomen. Tevens wordt aanbevolen de nu opgenomen termijn in het wetsvoorstel Omgevingswet ter discussie te stellen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Door RWS is aan MWH Stantec de vraag gesteld om een onderzoek te doen naar de feiten en meningen m.b.t. de houdbaarheidstermijnen van (water-)bodemonderzoeken. Aanleiding voor het onderzoek zijn:

- het project BIDON (Bodem Informatie Delen tussen Overheid en Netbeheerders). In de nog te bouwen centrale voorziening worden de resultaten van onderzoeken opgeslagen voor hergebruik;
- de actualiteit van aanpassingen in NEN-normen. Momenteel worden de NEN 5717 (vooronderzoek waterbodemon) en NEN 5725 (vooronderzoek landbodemon) herzien. In de conceptversies van beide normen zijn passages opgenomen die betrekking hebben op de geldigheidsduur van het vooronderzoek;
- de ontwikkeling van de Omgevingswet en het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO).

Sinds de jaren '80 wordt in Nederland veelvuldig (water-)bodemonderzoek uitgevoerd, in het kader van bijvoorbeeld (water-)bodemsanering, (bouw-)vergunningen of Arbo-eisen t.a.v. verantwoord werken in (verontreinigde) grond. De intensiteit van (water-)bodemonderzoeken is in bepaalde gebieden soms dermate groot dat op statistisch verantwoorde wijze een uitspraak kan worden gedaan over de gemiddelde concentratie van bepaalde parameters voor een heel gebied. Dit is ook het uitgangspunt bij het opstellen van Bodemkwaliteitskaarten. Ook in situaties waarbij aanleiding is voor (nieuw) (water-)bodemonderzoek, speelt regelmatig de vraag of er geen bestaande onderzoeksgegevens kunnen worden hergebruikt. Een voorbeeld hiervan is bodemonderzoek dat netbeheerders uitvoeren bij aanleg en onderhoud van ondergrondse netwerken: die netwerken liggen in hoog-dynamische gebieden waar andere (publieke dan wel private) partijen doorgaans al eens onderzoek hebben uitgevoerd. De hergebruiksbehoefte gaat soms verder dan alleen het gebruiken van eerdere onderzoeksgegevens t.b.v. vooronderzoek (opstellen hypothese, onderzoeksstrategie): vanuit kosten oogpunt kan het ook aantrekkelijk zijn om de feitelijke onderzoeksgegevens opnieuw te gebruiken, zodat nieuw (fysiek) bodemonderzoek achterwege kan blijven. Bodemonderzoek/-advies betekent in zo'n geval interpretatie van data die niet 'vers' uit het laboratorium of veld komt, maar uit een database. Dergelijke ontwikkelingen zijn in toenemende mate actueel door ontwikkelingen als o.a. de Basisregistratie Ondergrond (BRO), Open Data en BIDON. Bij dit hergebruik van kwaliteitsgegevens rijst de vraag of dit in alle gevallen verantwoord is. Een aantal factoren kunnen namelijk van invloed zijn op de waarde van de eerder vergaarde gegevens. Deze zijn:

- kwaliteit van het destijds uitgevoerde onderzoek (nauwkeurigheid veldwerk en betrouwbaarheid van laboratoriumanalyses);
- het gedrag van de vastgestelde parameters sinds het moment van gegevensvastlegging (verspreiding, natuurlijke afbraak, extra depositie etc.);
- omgevingsontwikkelingen sinds het moment van gegevensvastlegging (grondverzet, grondwateronttrekking, calamiteiten, (veranderd) bodemgebruik).

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is het verzamelen van feiten m.b.t. de houdbaarheidstermijnen van (water)bodemonderzoeken en het bespreken van de resultaten van de inventarisatie met stakeholders (meningen).

Het onderzoek moest antwoord geven op de volgende vragen:

- Waar komen de 3 - en 5 - jaars¹ houdbaarheidstermijnen² vandaan?
- Op welke plekken (normdocumenten, verordeningen) worden deze gebruikt?
- Waar zijn ze op gebaseerd (wetenschappelijke onderbouwing)?
- Welke voor- en nadelen heeft het hanteren van een generieke houdbaarheidstermijn?
- Zijn de voor- en nadelen evenwichtig? Met andere woorden. is het hanteren van een generieke houdbaarheids- termijn verantwoord?
- Wat is de reden dat bevoegde overheden afwijken van de geldende opvatting?
- Wat is de wetenschappelijke onderbouwing van de gehanteerde termijnen?
- Wat zijn aanbevelingen richting de sector?
- Specifiek gewenst is een advies voor gebruik van houdbaarheidstermijnen in relatie tot:
  - BIDON;
  - de nieuwe NEN vooronderzoek landbodem en waterbodem (NEN 5717 en NEN 5725);
  - de Omgevingswet en de in ontwikkeling zijnde regelgeving.

1.3 Onderzoeksopzet

We hebben het onderzoek uitgevoerd door middel van het interviewen van stakeholders, het opvragen en bestuderen van documenten, een enquête onder bevoegde overheden en een gespreksronde en een discussiebijeenkomst met vertegenwoordigers van bevoegde overheden en marktpartijen (opdracht gevende bedrijven/overheden en uitvoerende partijen).

Bij de uitvoering van het onderzoek zijn de volgende sporen gevolgd:

- wet- en regelgeving en onderzoeksprotocollen in relatie tot de Wet bodembescherming (Wbb);
- bouwwetgeving, verordeningen en richtlijnen;
- Wet milieubeheer, Arbowetgeving en documenten van Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW);
- richtlijnen en protocollen van NEN voor (water)bodemonderzoeken.

1.4 Leeswijzer

In deze rapportage komen achtereenvolgens aan de orde:

- de resultaten van de zoektocht naar de herkomst en onderbouwing van termijnen voor de geldigheid van (water)bodemonderzoeken in wet- en regelgeving en richtlijnen, verordeningen en documenten (H 2);
- een overzicht van termijnen die momenteel door bevoegde overheden worden gebruikt (H 3);
- overwegingen bij het hanteren van een termijn voor de geldigheid van (water)bodemonderzoeken (H 4);
- samenvatting feitenonderzoek, conclusies en aanbevelingen voor de sector (H 5).

---

¹ 3 jaar voor verdachte locaties en 5 jaar voor onverdachte locaties

² In het rapport wordt de term geldigheidsduur gebruikt omdat dit in wet- en regelgeving en beleid van decentrale overheden de gangbare term is

2 Herkomst en onderbouwing van geldigheidsduur

Om de herkomst van het hanteren van een geldigheidsduur en de onderbouwing daarvan te achterhalen zijn de volgende acties uitgevoerd:

- contacten gelegd en navraag gedaan in het netwerk (zie bijlage 1);
- zoeken op internet in wet- en regelgeving en documenten met gebruik van diverse zoektermen;
- zoeken in archief en bibliotheek naar rapporten en documenten.

2.1 Herkomst en voorkomen van de geldigheidsduur

De zoektocht heeft het volgende resultaat opgeleverd:

Wet bodembescherming

In de SDU-publicatie Bodemonderzoek – Milieuvergunning en BSB (1993) zijn passages opgenomen die betrekking hebben op de geldigheidsduur.

In de volgende vigerende wet- en regelgeving worden vaste termijnen genoemd voor de geldigheidsduur:

- Besluit Overige Niet melding plichtige Gevallen van bodemverontreiniging (BONG, 1994);
- Regeling Uniforme Saneringen (RUS, 2006).

In de SDU-publicatie (1993) Bodemonderzoek – Milieuvergunning en BSB is het volgende opgenomen: 'voor de geldigheidsduur van onderzoeksresultaten kan geen algemeen geldende termijn worden gedefinieerd. Dit zal in de praktijk moeten worden beoordeeld, afhankelijk van factoren die de destijds vastgestelde resultaten tussentijds kunnen hebben beïnvloed. De belangrijkste daarvan zijn: de mobiliteit van de destijds aangetroffen stoffen, (veranderingen in) de geohydrologische situatie, grondwerkzaamheden die op het terrein zijn verricht en verontreinigingen die tussentijds zijn toegevoegd. Bij de beoordeling 'in hoeverre er gebruik gemaakt mag worden van resultaten van eerder uitgevoerd bodemonderzoek' dienen de hierboven genoemde factoren expliciet beoordeeld te worden en dient het resultaat van deze beoordeling (valt wel/niet binnen de actualiteitswaarde van het destijds uitgevoerde onderzoek) in de rapportage vermeld worden'.

In het Besluit Overige Niet melding plichtige Gevallen van bodemverontreiniging (BONG 1994) is de volgende passage opgenomen: '*.... bedoelde resultaten van het bodemonderzoek niet meer representatief zijn om te kunnen beoordelen of de bodem ernstig verontreinigd is. Hiervan is in ieder geval sprake indien er vijf jaren zijn verstreken na voltooiing van het bodemonderzoek*'.

In de Regeling Uniforme Saneringen (RUS 2006) staat het volgende: '*onderzoek als bedoeld in het eerste en derde lid kan achterwege blijven indien dit onderzoek eerder in een ander kader is uitgevoerd en dit onderzoek, alsmede zijn gegevens representatief zijn voor de heersende situatie*'.

Geen verwijzingen naar geldigheidstermijnen zijn opgenomen in de:

- Wet bodembescherming (1986);
- het Besluit verplicht bodemonderzoek bedrijfsterreinen (1993);

- de Wijzigingswet bodembescherming (1995);
- het Besluit Uniforme Saneringen (2006) en;
- het Besluit bodemkwaliteit (2007) en de Regeling bodemkwaliteit (2007);
- de HUM Wbb (2010) en de BUM Wbb(2010);
- de SDU publicaties:
  - VROM-protocollen voor Oriënterend en Nader Onderzoek (1993); en
  - de Richtlijn Nader Onderzoek (1995);
- de Wet milieubeheer en de NRB (Nederlandse Richtlijn Bodembescherming, versies 1997, 2001 en 2012);
- het Besluit lozen buiten inrichtingen (2011);
- de Waterwet (2009).

Bouw-wetgeving en documenten

In de volgende documenten zijn passages opgenomen die betrekking hebben op de geldigheidsduur:

- rapport Schone Grond Verklaring – bodemonderzoek, procedures en knelpunten (SBR, 1995);
- rapport Bouwen op verontreinigde grond (1995);
- toelichting op de Model-Bouwverordening (1992?);
- handreikingen bodem voor gemeenten (2013).

In de volgende vigerende wet- en regelgeving worden vaste termijnen genoemd voor de geldigheidsduur:

- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (2010).

In het rapport van SBR (Stichting Bouwresearch 1995) 'Schone Grond Verklaring – bodemonderzoek, procedures en knelpunten: *'door de momentopname en de technische ontwikkelingen bij onderzoek en analysetechnieken, kan een bodemonderzoek verouderen. Over het algemeen wordt voor een bodemonderzoek een verouderingstermijn van twee jaar aangehouden. De verouderingstermijn verschilt per gemeente en is afhankelijk van: het gevoerde beleid, de stand van de techniek, de aard en wijzigingen van de activiteiten of bestemming van de inrichting, eventuele tussentijds toegevoegde verontreiniging en grondwerkzaamheden op het terrein'*.

In het rapport Bouwen op verontreinigde grond (VNG 1995): *'de actualiteitswaarde van een onderzoek hangt af van de aard en mate van de aangetroffen verontreiniging (wel/niet mobiele stoffen), het bodemtype en het bodemgebruik na uitvoering van het onderzoek. Daarnaast zijn de beleidsontwikkelingen en de stand der techniek van belang. De geldigheidsduur van een bodemonderzoek bedraagt in principe 2 jaar. Indien er geen grondwerkzaamheden hebben plaatsgevonden, indien er geen aanwijzingen zijn voor nieuwe verontreinigingen en indien er sprake is van een weinig mobiele bodemverontreiniging dan kunnen de onderzoeksgegevens na 5 jaar nog actueel zijn'*.

In de Toelichting op de Model-bouwverordening (vanaf 1992?): *'verder kan de aanvrager of een eerdere rechthebbende in een ander verband dan de aanvraag om bouwvergunning onderzoeksgegevens aan de gemeente hebben overgelegd. Voorwaarde bij dit alles is wel dat de bij de gemeente bekende informatie actueel genoeg is. De actualiteitswaarde van de onderzoeksresultaten bedraagt maximaal twee tot vijf jaar, afhankelijk van de aard en mate van de verontreiniging en het bodemgebruik na het uitvoeren van het onderzoek'*.

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo 2010) is de volgende passage opgenomen: *'het bevoegd gezag kan zich bij het verlenen van een omgevingsvergunning in ieder geval baseren op gegevens en onderzoeken die niet ouder zijn dan twee jaar'*.

In de Handreikingen Bodem voor gemeenten (RWS 2013) staan de volgende aanwijzingen:

- *'het onderzoek betreffende de bodemgesteldheid als bedoeld in artikel 8 van de Woningwet bestaat uit de resultaten van een recent milieuhygiënisch onderzoek verricht volgens NEN 5740, uitgave 2009';*
- *'in de toelichting op de Modelbouwverordening wordt als voorbeeld van voldoende gegevens genoemd: een recent verkennend onderzoek dat kwalitatief gelijkwaardige informatie heeft opgeleverd (bodemonderzoek in het kader van aan- en verkoop of een bodemonderzoek uitgevoerd voor een eerdere vergunning op het perceel';*
- *'ook wordt vrijstelling verleend als al eerder een bodemonderzoek is verricht, dat representatief is voor de huidige bodemkwaliteit op de locatie. Het onderzoek mag dan niet ouder zijn dan 5 jaar'.*

Arbo-wetgeving en documenten van SZW en CROW

In de volgende documenten zijn passages opgenomen die betrekking hebben op de geldigheidsduur:

- de CROW 132 (2008);
- notitie van SZW (2011);
- CROW 400 (concept).

In de CROW 132 (werken in en met verontreinigde grond en verontreinigd (grond)water) uit 2008: in Module 2 (vaststelling van de veiligheidsklasse) is een stroomschema opgenomen over het bepalen van de veiligheidsmaatregelen. Hierin zijn de volgende punten opgenomen:

- *Onderzoekresultaten beschikbaar?*
- *Zo ja, zijn de onderzoeksgegevens bruikbaar voor de bepaling van de veiligheidsklasse?*

In een notitie van SZW (Werken in verontreinigde grond bij aanleg K&L uit 2011): *'wanneer een puntbron aanwezig is, moet onderzoek worden uitgevoerd wanneer de gegevens niet recent zijn of de omvang van de verontreiniging onduidelijk is. De verontreinigingen kunnen zich verspreiden in de bodem. Derhalve moet onderzoek recent zijn. Dit betekent minder dan 5 jaar oud. Ook wanneer uit het historisch onderzoek blijkt dat na het onderzoek aanpassingen hebben plaatsgevonden, is nieuw onderzoek noodzakelijk. Het gaat hierbij niet alleen om puntbronnen in het beoogde tracé, maar ook tot 25 m buiten dit tracé'.*

In een checklist van SZW (2013) zijn de volgende punten te vinden:

- *Zijn de bodemonderzoeken bijgevoegd?*
- *Zijn de bodemonderzoeken actueel (< 5 jaar oud)?*

In de concept CROW 400 Werken in of met verontreinigde bodem is met betrekking tot de geldigheidsduur van een bodemonderzoek de volgende tekst opgenomen: *'een bodemonderzoek is representatief wanneer het:*

- *van recente (< 5 jaar voor mobiele stoffen en < 10 jaar voor immobiele stoffen) datum is;*
- *of ouder, maar (onderbouwd) nog van toepassing (bijvoorbeeld in geval van niet afbreekbare en niet mobiele verontreinigingen en wanneer er geen relevante nieuwe bodembedreigende activiteiten hebben plaats gevonden'.*

In de CROW307 (Kabels & Leidingen in verontreinigde bodem, 2011) zijn geen passages opgenomen die betrekking hebben op de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken.

Protocollen van NEN³

In de volgende documenten zijn passages opgenomen die betrekking hebben op de geldigheidsduur:

- NEN 5720 (2009);
- NEN 5717 (concept);
- NEN 5725 (concept).

In de NEN 5720 uit 2009 (verkennend onderzoek voor waterbodem en baggerspecie) is de volgende tekst opgenomen: *'een verkennend waterbodemonderzoek dat conform deze norm is uitgevoerd, heeft zonder actualisatie een beperkte geldigheidsduur. In de loop van de tijd verliest een onderzoek zijn representativiteit voor de actuele milieu-kwaliteit van de waterbodem. Een waterbodemonderzoek dat is uitgevoerd in een dynamisch heterogeen verontreinigd watersysteem zoals een beek of rivier verliest relatief snel zijn representativiteit. Waterbodemonderzoek dat is uitgevoerd in een statisch homogeen verontreinigde watersystemen zoals poldersloten en grote meren zal relatief lang representatief zijn'.*

Tabel 1 geeft een algemene indicatie van de maximale geldigheidsduur in jaren als functie van de dynamiek van het watersysteem en de heterogeniteit van de waterbodemonverontreiniging gegeven. Daarbij wordt gerekend vanaf de datum van bemonstering.

Watersysteem	Statisch	Dynamisch
Verontreiniging		
Homogeen	5	3
Heterogeen	3	3
<i>De geldigheidsduur kan korter zijn als gevolg van bijzondere gebeurtenissen zoals (illegale) lozingen en / of calamiteiten en / of tussentijds baggeren.</i>		

Een waterbodemonderzoek dat volgens de tabel niet meer geldig is, kan door een aanvullende monsterneming worden geactualiseerd. Het te actualiseren onderzoek mag niet ouder zijn dan 10 jaar. In geval van oudere onderzoeken moet een geheel nieuw onderzoek worden uitgevoerd. Voorwaarde voor het actualiseren van eerder uitgevoerd verkennend onderzoek, is dat er geen aanwijzingen zijn voor een wijziging in de tussenliggende periode in belasting met verontreinigende stoffen, wijzigingen en morfologie of dynamiek van het watersysteem, of wijzigingen in de effecten van de dynamiek van het watersysteem. Dit moet zijn aangetoond in het vooronderzoek.

In de NEN 5717 (vooronderzoek waterbodem) en de NEN 5725 (vooronderzoek landbodem) die momenteel in voorbereiding zijn wordt overwogen om een termijn op te nemen voor de geldigheidsduur van het vooronderzoek zelf. Voorstel is om in de NEN 5717 (vooronderzoek waterbodem) een termijn op te nemen en deze te stellen op 3 jaar voor de toplaag en op 5 jaar voor de lagen onder de toplaag, mits tussentijds geen baggerwerkzaamheden of calamiteiten hebben plaatsgevonden. Tevens wordt voorgesteld om actualisatie van een vooronderzoek te verplichten indien een vooronderzoek niet volgens deze norm is verricht of het onderzoek verjaard is. Voorstel voor de NEN 5725 (vooronderzoek landbodem) is een termijn op te nemen en deze vast te stellen op 5 jaar voor zowel de toplaag als de onderlagen, mits er tussentijds geen ontgravingen, toepassingen of calamiteiten hebben plaatsgevonden.

³ Van belang bij NEN protocollen en Beoordelingsrichtlijnen (BRL-en) in relatie tot de geldigheidsduur is de wijze waarop deze documenten zijn opgenomen in wet- en regelgeving. Het ministerie van IenM verwijst in de Regeling bodemkwaliteit statisch naar protocollen van NEN en Beoordelingsrichtlijnen. Daarmee is strikt genomen bij een wijziging het voorgaande protocol niet meer rechtsgeldig en daardoor mogelijk niet meer bruikbaar voor bijvoorbeeld het aanvragen van een vergunning.

Het doel van het vooronderzoek is o.a. om de bruikbaarheid (representativiteit en actualiteit) van het bodemonderzoek vast te stellen. De actualiteit van het vooronderzoek bepaalt dan de geldigheid van het bodemonderzoek.

In de NEN 5740 uit 2009 en 2016 (verkenkend onderzoek voor landbodemonderzoek en grond) en de NEN 5707 van 2015 (inspectie en monsterneming van asbest in bodemonderzoek en partijen grond) zijn geen verwijzingen opgenomen naar de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken. Specifiek voor waterbodemonderzoek is nog gezocht in: de Regeling vaststelling klasse-indeling onderhoudsspecie (1997). Hierin zijn ook geen aanwijzingen voor termijnen gevonden.

Maken van bodemkwaliteitskaarten

De Interimrichtlijn Bodemkwaliteitskaarten (1999) bevat de volgende passage: 'voor de resulterende gegevensbestanden moet vervolgens een 'opschoonslag' worden uitgevoerd. Deze is erop gericht de gegevensverzameling consistent te krijgen. Dit betekent dat: de datum van het onderzoek voldoende recent is om te waarborgen dat de gegevens nog van toepassing zijn'.

In de Richtlijn Bodemkwaliteitskaarten (2007) is de volgende passage opgenomen: 'voor de resulterende gegevensbestanden moet vervolgens een 'opschoonslag' worden uitgevoerd. Deze is erop gericht de gegevensverzameling consistent te krijgen. Dit betekent dat: de datum van het onderzoek voldoende recent is om te waarborgen dat de gegevens nog van toepassing zijn. Gegevens zijn voldoende recent indien de gegevens niet ouder zijn dan 5 jaar. Indien de gegevens ouder zijn dan 5 jaar dient te worden getoetst (bijvoorbeeld via de vergelijking met recentere gegevens) of de gegevens nog van toepassing zijn. Vooral bij de zware metalen zal dat veelvuldig het geval zijn'. Bij een Waterbodemkwaliteitskaart (WBKK) wordt de geldigheid mede bepaald door de morfologie. Een WBKK kan worden opgesteld voor gebieden waar de ruimtelijke indeling in waterbodemkwaliteitszones binnen de geldigheidsduur van een WBKK niet verandert door morfologische processen.

Beoordelingsrichtlijnen en protocollen van SIKB

De veronderstelling was dat ook in Beoordelingsrichtlijnen en protocollen van SIKB mogelijk de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken zou kunnen voorkomen. Dit blijkt niet het geval.

Wetsvoorstel Omgevingswet

In artikel 16.5 (houdbaarheid onderzoeksgegevens) is de volgende tekst opgenomen: '*bij het nemen van een besluit op grond van deze wet kan in ieder geval gebruik worden gemaakt van rapporten met gegevens, onderzoeken of inventarisaties die bij het ontwerpbesluit of, bij het ontbreken daarvan, bij de aanvraag zijn gebruikt en die bij de vaststelling van het besluit niet ouder zijn dan twee jaar*'.

2.2 Onderbouwing van de geldigheidsduur

Spoor	Bron	Betrokkenen	Resultaat navraag onderbouwing
Bodembescherming	SDU-publicatie Bodemonderzoek – Milieuevergunning en BSB (1993)	Ministerie VROM, IPO, VNG, VNO/NCW, BSB en ONRI	N.v.t. want er wordt geen vaste termijn genoemd.
	Besluit Overige Niet melding plichtige Gevallen van bodemverontreiniging (1994)	Ministerie VROM	Navraag gedaan bij Eric Ruwiel (ministerie IenM) en Jan Roels (nu RIVM, voorheen VROM): onderbouwing termijn onbekend.
	Regeling Uniforme saneringen (2006)	Ministerie IenM	N.v.t. want er wordt geen vaste termijn genoemd.
Bouw-wetgeving en documenten	Rapport Schone Grond Verklaring – bodemonderzoek, procedures en knelpunten (1995)	Grabowsky & Poort	Bedrijf bestaat niet meer.
	Rapport Bouwen op verontreinigde grond (1995)	VNG, RIVM, IPO en ministerie VROM	Navraag gedaan bij Dennis Moet (voorheen VNG): onderbouwing termijn onbekend.
	Toelichting op de Model-Bouwverordening (1992?)	Onbekend	Spoor niet te volgen.
	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (2010)	Onbekend	Spoor niet te volgen.
	Handreikingen bodem voor gemeenten (2013)	RWS, WitBo en Tauw	Navraag gedaan bij Cathrien Heusinkveld (Tauw): onderbouwing termijn onbekend.
Protocollen van NEN	NEN 5720 (2009)	NEN	Navraag gedaan bij Etta ten Kate (RWS) en Rob van der Meer (Wetterskip Fryslan): geen onderbouwing van termijn.
	NEN 5717 (concept 2016)	NEN	Navraag gedaan bij Etta ten Kate (RWS): geen onderbouwing van termijn.
	NEN 5725 (concept 2016)		Navraag gedaan bij Edwin de Baat (namens VKB in commissie NEN 5717 en 5725): geen onderbouwing van termijn. Uitgegaan is van wat gangbaar is.
Arbo-wetgeving en documenten van SZW en CROW	CROW 132 (2008)		N.v.t. want er wordt geen vaste termijn genoemd.
	Notitie van SZW (2011)		Navraag gedaan bij Marianne Mulder (Veiligheidsconcept MCM), Wim Scheltema (voorheen Inspectie SZW) en Leoniek van Vliet (Inspectie SZW): geen onderbouwing termijn.

	CROW 400 (concept)		Navraag gedaan bij Daan van Wieringen (Tauw): geen onderbouwing van de termijn maar er is voortgeborduurd op wat in CROW 132 was opgenomen.
Maken van bodemkwaliteitskaarten	Interim Richtlijn Bodemkwaliteitskaarten	Ministerie VROM, RWS / Bodem+	N.v.t. want er wordt geen vaste termijn genoemd.
	Richtlijn bodemkwaliteitskaarten		Navraag gedaan bij Michiel Gadella (RWS): geen onderbouwing van termijn.

Navraag bij Deltares (destijds TNO), Technische Commissie Bodem (TCB) en het RIVM heeft geen informatie opgeleverd m.b.t. de onderbouwing van de geldigheidsduur. Deze drie organisaties speelden een rol bij de totstandkoming van bodembeleid en -regelgeving. TNO stelde in 1993 de VROM-protocollen op, de TCB adviseerde de Minister over uiteenlopende onderwerpen (o.a. adviezen in relatie tot het gebruik van de bodem voor landbouw, ecologie, wonen en drinkwater) en het RIVM had betrokkenheid bij normstelling in opdracht van VROM / IenM. Deze organisaties hebben, voor zover men zich kon herinneren, geen enkele betrokkenheid gehad bij de totstandkoming van termijnen voor de geldigheidsduur.

In de documenten die betrekking hebben op bouwen op verontreinigde grond (begin 90-er jaren) zijn wel redenen aangegeven om de geldigheidsduur van bodemonderzoeken op maximaal 2 jaar te stellen. Dit had in die periode te maken met de snelle ontwikkeling van veldwerkmethoden, analysemethodieken en onderzoeksstrategieën. Destijds was de snelheid van aanpassingen dermate hoog, dat resultaten niet langer dan twee jaar bruikbaar werden geacht.

3 Huidig beleid bevoegde overheden (landbodem)

Dit hoofdstuk geeft de resultaten weer van het huidige beleid m.b.t. tot het hanteren van termijnen voor de geldigheidsduur van bodemonderzoeken en heeft uitsluitend betrekking op landbodem. De bevoegde overheden voor waterbodem zijn niet bij de inventarisatie betrokken omdat uitsluitend de NEN 5720 op hen van toepassing is. Daarmee is de situatie m.b.t. de geldigheidsduur voor waterbodem helder en duidelijk. Voor landbodem is de situatie veel complexer omdat meer wet- en regelgeving relevant is.

Om een beeld te vormen van de manier waarop de bevoegde overheden voor landbodem termijnen hanteren, zijn bouwverordeningen en Nota's bodembeheer bekeken en hebben we een korte enquête uitgevoerd bij een steekproef van bevoegde overheden. Daarbij zijn de volgende vragen gesteld:

A (indien u geen geldigheidstermijn hanteert):

- Hoe gaat u om met de geldigheid van bodemonderzoeken?
- Hanteert u evengoed een geldigheidstermijn, maar dan meer impliciet (niet vastgelegd in beleid). En zo ja welke termijnen hanteert u dan?
- Wat zijn de redenen waarom u geen vaste geldigheidstermijn hanteert?

B (indien u wel een geldigheidstermijn hanteert):

- Welke is deze dan en zijn er uitzonderingen op mogelijk?
- Waar komt de door u gehanteerde geldigheidstermijn vandaan en wat is de onderbouwing ervan?

3.1 Resultaat van de inventarisatie

Van 11 provincies en 207 gemeenten is informatie gevonden of ontvangen over het hanteren van een geldigheidsduur voor (water)bodemonderzoeken. Daarmee is een goed en voldoende representatief beeld ontstaan hoe bevoegde overheden omgaan met de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken.

In bijlage 2 zijn de resultaten hiervan weergegeven. In bijlage 3 is een lijst opgenomen van bevoegde overheden die hebben meegewerkt aan de inventarisatie.

Samenvattend komt daaruit het volgende beeld naar voren:

- bijna alle provincies en gemeenten hanteren een maximale termijn van 5 jaar;
- voor de herkomst of onderbouwing hiervan wordt incidenteel verwezen naar:
  - de Richtlijn Bodemkwaliteitskaarten;
  - het Besluit Overige Niet meldingsplichtige Gevallen van bodemverontreiniging.
- uit jurisprudentie⁴ blijkt dat in specifieke gevallen de termijn van 5 jaar onterecht wordt gehanteerd;
- incidenteel hanteren bevoegde overheden een maximale termijn van 2, 3, 4 of 10 jaar:

---

⁴ Er is een tweetal uitspraken bekend die verband houden met de geldigheidsduur. Een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtpraak uit 2007 (bedrijf versus gemeente) waarin naar het oordeel van de rechter terecht bij de bepaling van de urgentie een 12 jaar oud onderzoek mag worden betrokken ter vergelijking met recentere onderzoeken. En een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtpraak uit 2012 (bedrijf versus provincie) waarin naar het oordeel van de rechter onterecht door de provincie vast wordt gehouden aan een geldigheidsduur van 5 jaar voor mobiele stoffen (vastgesteld beleid) omdat uit de beschikking blijkt dat er geen risico's zijn voor verspreiding en de stoffen dus niet mobiel kunnen worden genoemd (en dus het criterium mobiele stoffen niet van toepassing is).

- de termijn van 2 jaar is meestal gerelateerd aan mobiele verontreinigingen. Voor de herkomst van deze termijn wordt incidenteel verwezen naar de model bouwverordening;
- enkele overheden baseren de termijn van 3 jaar op de keuringsfrequentie die is genoemd in de Rbk;
- de termijn van 4 jaar is niet te herleiden;
- een aantal bevoegde overheden hanteert een termijn van 10 jaar als uiterste maximum.
- de termijnen die worden gehanteerd en de variatie daarbij, zijn in een aantal gevallen afhankelijk van het gedrag van stoffen (mobiel / immobiel), het doel van het onderzoek, en de vraag of sprake is van een bedrijfsterrein of (al dan niet) antropogeen beïnvloede gebieden;
- een aantal bevoegde overheden hanteert geen termijn voor de geldigheidsduur. Indien bewust geen termijn in beleid is vastgelegd is dit omdat de termijn in wetgeving is vastgelegd of door jurisprudentie is bepaald;
- in incidentele gevallen wordt juist een minimale termijn (2 jaar) gehanteerd. Een minimale termijn geeft rechtszekerheid voor initiatiefnemers in procedures en projecten die een lange voorbereiding kennen;
- door sommige bevoegde overheden wordt als ondergrens voor de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken de inwerkingtreding van Kwalibo genoemd (1 januari 2008);
- in vrijwel alle gevallen wordt ruimte geboden om van maximale termijnen af te wijken.

De volgende voorwaarden voor het verlengen van termijnen worden genoemd:

- als er sprake is van een immobiele verontreiniging en er wordt onderbouwd dat in de tussentijdse periode geen wijziging in het verontreinigingsbeeld is opgetreden;
- als er sprake is van een mobiele verontreiniging waarbij uit de rapporten een stabiel beeld van de verontreiniging blijkt;
- bij een immobiele verontreiniging in combinatie met afwezigheid grondverzet;
- indien kan worden aangetoond dat het onderzoek nog steeds representatief is voor de huidige bodemkwaliteit (door een recent vooronderzoek);
- indien aanvullend bodemonderzoek is gedaan van alleen de bovengrond conform NEN 5740;
- indien wordt aangetoond dat er geen bodembedreigende of verdachte activiteiten hebben plaats gevonden.

Motieven die genoemd worden om de gestelde termijn te verkorten:

- wanneer het een (zeer) mobiele verontreiniging betreft;
- als er activiteiten in de omgeving hebben plaatsgevonden (zoals naburige onttrekking);
- indien in het verleden niet het volledige stoffenpakket is onderzocht zoals nu in de NEN 5740;
- bij een gewijzigde situatie / wezenlijke verandering in het gebruik of de bodemgesteldheid van de locatie;
- indien bodembedreigende activiteiten hebben plaats gevonden;
- indien wezenlijke wijzigingen in uitvoeringsprotocollen of toetsingskaders zijn doorgevoerd;
- aanpassingen in normen en protocollen;
- indien het onderzoek is uitgevoerd door een bedrijf dat zijn erkenning is kwijtgeraakt.

3.2 Conclusies van de inventarisatie

Uit de inventarisatie kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- de bij aanvang van dit onderzoek heersende veronderstelling dat voor verdachte locaties een termijn van 3 jaar en voor onverdachte locaties 5 jaar wordt gehanteerd, is onjuist gebleken. De termijn van 3 jaar komt nauwelijks voor en het criterium van al dan niet verdachte activiteiten wordt zelden gehanteerd;

- in bijna alle gevallen hanteren bevoegde overheden een termijn van 5 jaar waarvan in veel gevallen van mag worden afgeweken om uiteenlopende redenen;
- vrijwel alle bevoegde overheden kennen de herkomst van de door hen gehanteerde geldigheidstermijn van bodemonderzoeken niet;
- in vrijwel alle gevallen hebben de bevoegde overheden geen onderbouwing voor de gehanteerde termijnen;
- er is tussen de diverse bevoegde overheden een grote variatie ontstaan in het omgaan met de door hen gestelde termijn en de gelegenheid en motieven om af te wijken;
- over het algemeen wordt binnen het beheergebied van omgevingsdiensten of regionale uitvoeringsdiensten uniform beleid gevoerd m.b.t. termijnen en motieven om af te wijken, maar tussen deze gebieden onderling bestaan grote verschillen in termijnen en in de noodzakelijke onderbouwing van afwijkingen.

Het bevoegd gezag voor waterbodem is niet in de enquête meegenomen. Daarom is niet met voldoende zekerheid te zeggen hoe de termijnen voor waterbodem in praktijk gehanteerd worden. Indien wel behoefte is aan dit inzicht, zal hier nader onderzoek voor gedaan moeten worden.

4 Overwegingen bij hanteren van een geldigheidsduur

In een tweetal bijeenkomsten is een discussie gevoerd over de voor- en nadelen van het hanteren van een geldigheidstermijn en mogelijke alternatieven daarvoor. Hierbij speelden de volgende aspecten:

- het doel van het onderzoek en de risico's;
- de beleving van de voor- en nadelen van het hanteren van een termijn;
- de feitelijke gevolgen van het hanteren van vaste termijnen.

Doel van het onderzoek en risico's

Bodemonderzoeken en waterbodemonderzoeken worden voor vele doeleinden uitgevoerd. In de huidige situatie gelden voor verschillende typen onderzoek met een verschillend doel, over het algemeen dezelfde voorwaarden voor de geldigheidsduur. Echter, het is voorstelbaar dat in de ene situatie de actualiteit of de representativiteit van minder belang is dan in een andere situatie en dat zowel de initiatiefnemer als de bevoegde overheid daarmee minder risico lopen. Andersom is dit vanzelfsprekend ook van toepassing.

De belangrijkste redenen om een onderzoek te laten uitvoeren, zijn:

- het aanvragen van een bouwvergunning (woningen en kantoren);
- het vaststellen van de risico's en spoedeisendheid van de eventuele sanering;
- het vaststellen van de nul- en eindsituatie op een terrein in het kader van een Wm-vergunning;
- het bepalen van de veiligheidsklasse in de voorbereiding van graafwerkzaamheden voor kabels en leidingen;
- ter voorbereiding op het baggeren van watergangen, kanalen, havens etc.;
- waardebepaling bij aan- en verkoop van onroerend goed;
- ter voorbereiding op de aanleg van droge en natte infrastructuur.

Het heeft de voorkeur van de deelnemers aan de gespreksronde om de representativiteit en actualiteit van een onderzoek te laten afhangen van het doel van het onderzoek.

Beleving van voor- en nadelen

Naar het hanteren van een geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken kan vanuit verschillende rollen gekeken worden:

- opdracht gevende bedrijven en overheden enerzijds en uitvoerende partijen (o.a. aannemers, adviesbureaus en laboratoria) die willen bouwen, onderhouden of verkopen anderzijds;
- de bevoegde overheid die toeziet op de kwaliteit van de leefomgeving of arbeidsomstandigheden;
- de werkgever die zorg moet dragen voor veilige omstandigheden voor haar werknemers.

Vanuit de verschillende rollen kan met een andere bril naar de voor- en nadelen gekeken. De bevoegde overheid vindt een vaste termijn vooral gemakkelijk en eenvoudig handhaafbaar. Maar ook de overheid is van mening dat de markt niet onnodig op kosten moet worden gejaagd. De marktpartijen (opdracht gevende bedrijven/overheden en uitvoerende partijen) hechten vooral belang aan duidelijkheid en het beperken van de risico's in de uitvoering.

Als voordeel van het hanteren van maximale geldigheidstermijnen wordt vooral de relatieve eenduidigheid genoemd. Het hanteren van termijnen geeft in principe duidelijkheid en voorspelbaarheid en is eenvoudig handhaafbaar. Alle partijen kunnen bij het hanteren van een termijn, uitgedrukt in jaren, zelf de bruikbaarheid van een bodemrapport beoordelen en weten vooraf waar ze aan toe zijn.

Het hanteren van een minimumtermijn voorkomt dat initiatiefnemers in de loop van vergunningenprocedures snel opnieuw onderzoek moeten doen. Dit is vooral van belang van projecten die een lange voorbereidingstijd kennen en waarvoor bijvoorbeeld een mer-procedure voor moet worden doorlopen.

In de discussie kwamen, naast de voordelen, een groot aantal nadelen naar voren.

De duidelijkheid die hoort bij het hanteren van termijnen, neemt al snel af indien de motieven om af te wijken van de termijn niet helder zijn gedefinieerd. Zo ontstaan bijvoorbeeld discussies tussen opdrachtgevers en bevoegde overheden over de termen statisch en homogeen in de NEN 5720.

Strikte hantering van een vaste termijn werkt kostenverhogend, potentieel vertragend en geeft schijnzekerheid. Indien er onvoldoende ruimte is om de bruikbaarheid (representativiteit en actualiteit) van een onderzoek aan te tonen, dreigt nodeloze herhaling van kostbaar en tijdrovend bodemonderzoek. De feitelijke vertraging is afhankelijk van de voorbereidingstijd van de projecten waarmee het onderzoek samenhangt. Vertraging speelt vooral bij kort cyclische projecten, zoals onderhoud aan kabels en leidingen en transacties van onroerend goed. Bij projecten met een lange voorbereidingstijd dreigt juist het omgekeerde. In die gevallen moeten in de loop van de voorbereidingsprocedure identieke onderzoeken herhaaldelijk worden uitgevoerd omdat de resultaten niet meer geldig zijn. Ten slotte verwaarloost een vaste termijn risico's die samenhangen met wijzigende omstandigheden, zoals bodembedreigende activiteiten of verspreiding van verontreinigingen.

De beleving is ook dat strikte hantering van termijnen met zich meebrengt dat grote hoeveelheden beschikbare bodemkwaliteitsgegevens niet langer gebruikt kunnen worden. Zo zouden bijvoorbeeld Bodemkwaliteitskaarten en besluiten die gebaseerd zijn op verouderde gegevens in feite niet meer geldig moeten zijn. Bodemkwaliteitskaarten maken gebruik van gegevens die ouder zijn dan vijf jaar. Aangezien de geldigheid van Bodemkwaliteitskaarten vijf jaar is en verlengd kan worden tot tien jaar, kunnen onderliggende gegevens in de praktijk ouder zijn dan vijftien jaar. In de praktijk komt het voor dat de geldigheid van een Bodemkwaliteitskaart ambtshalve wordt verlengd tot 10 jaar. Daarbij moet worden aangetekend dat een Bodemkwaliteitskaart gaat over de gebiedskwaliteit en niet over een individuele locatie waarover een besluit moet worden genomen. Voor opdrachtgevers en initiatiefnemers is het verschil tussen de houdbaarheid van 'hun eigen' gegevens en die van het bevoegd gezag, lastig verteerbaar. Ten aanzien van Wbb-beschikkingen (voor individuele locaties) geldt een vergelijkbare situatie; ook deze zijn gebaseerd op onderzoeken waarvan de geldigheidsduur strikt genomen is verstreken.

Deelnemers aan de discussies waren unaniem in hun voorkeur om het hanteren van vaste termijnen los te laten omdat de voordelen niet opwegen tegen de nadelen. Wel dient op een andere manier duidelijkheid gecreëerd te worden om langdurige discussies met bevoegde overheden of het moeten uitvoeren van nieuw onderzoek te voorkomen. Hiervoor moeten heldere criteria geformuleerd worden die zo min mogelijk ruimte geven voor discussie. Bij voorkeur wordt de discussie over de bruikbaarheid van een (water)bodemonderzoek gevoerd op basis van inhoudelijke argumenten waarbij bevoegde overheden moeten beseffen dat opdracht gevende en uitvoerende partijen er geen belang bij hebben dat het door hen ingediende of opgestelde onderzoeksrapport niet representatief en actueel is.

Gevolgen van het hanteren van vaste termijnen

Bevoegde autoriteiten beschikken over bodeminformatiesystemen met de resultaten van decennia bodemonderzoek. Voor dit onderzoek hebben we een globale analyse uitgevoerd van de database die MWH heeft samengesteld in de voorbereiding van de landelijke Bodemrisicokaart (BRK). De database bevat alle gegevens die bevoegde autoriteiten desgevraagd beschikbaar hebben gesteld.

Uit deze analyse blijkt dat circa 90% van alle beschikbare rapporten en analyseresultaten niet langer bruikbaar zouden zijn (uitgaande van een uniforme grens van 5 jaar). Uitgaande van (relatief laag ingeschatte) kosten van €600,00 per rapport, bedraagt de vervangingswaarde van de onderzoeken (ruim 1 miljoen) en rapporten die ouder zijn dan vijf jaar, minstens €600.000.000,00.

5 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

5.1 Samenvatting inventarisatie (feitenonderzoek)

Deze paragraaf heeft betrekking op de inventarisatie die bij bevoegde overheden voor landbodem is uitgevoerd.

Onderzoeksvraag	Conclusie
Waar komen de 3- en 5-jaars houdbaarheidstermijnen vandaan?	Het is een misvatting dat een maximale geldigheidsduur voor verdacht van 3 jaar en een maximale geldigheidsduur voor onverdacht van 5 jaar gangbaar is. De termijn van 3 jaar wordt slechts sporadisch gehanteerd. Indien er al sprake is van meerdere termijnen wordt daar niet het criterium verdacht / onverdacht voor gebruikt.
Op welke plekken (normdocumenten, verordeningen) worden deze gebruikt?	Termijnen van 2 en 5 jaar worden op diverse plaatsen gehanteerd in wet- en regelgeving voor bodembescherming en aanvragen van vergunningen (o.a. bouwverordeningen en Wm). Ook zijn termijnen incidenteel opgenomen in normdocumenten (NEN en richtlijnen). Door veel bevoegde overheden worden een termijn gehanteerd in beleidsdocumenten, waarbij een termijn van 5 jaar het meest gangbaar is.
Waar zijn ze op gebaseerd (wetenschappelijke onderbouwing)?	Vermoedelijk is in het verleden (90- jaren) een praktische invulling hieraan gegeven vanwege de snelle ontwikkelingen in veldwerkmethoden, analysemethodieken, onderzoeksstrategieën, normstelling en stoffenpakketten.
Wat is de reden dat bevoegde overheden afwijken van de geldende opvatting?	Er is maar een beperkt aantal overheden die afwijken van de geldende opvatting van 5 jaar en die een andere termijn hanteren. Wel is er een grote variatie tussen overheden onderling om van de maximale termijn te kunnen afwijken (zowel wat betreft het verlengen als het verkorten van termijnen).
Wat is de wetenschappelijke onderbouwing van de gehanteerde termijnen?	De gehanteerde termijnen kennen geen wetenschappelijke onderbouwing. Geen enkel wetenschappelijk instituut heeft onderzoek gedaan naar de onderbouwing van termijnen.

5.2 Conclusies

De belangrijkste conclusie van het onderzoek is, dat partijen de voordelen van het hanteren van geldigheidstermijnen niet vinden opwegen tegen de nadelen. Men geeft de voorkeur aan een andere manier om de gewenste duidelijkheid te verkrijgen. Zij komen tot deze conclusie om een aantal redenen:

- strikte hantering van termijnen gaat voorbij aan plaatselijke omstandigheden, situaties, doel van het onderzoek, is kostenverhogend en werkt vertragend;
- er is geen sprake van uniforme toepassing van geldigheidstermijnen van (water)bodemonderzoeken;
- in de toepasselijkheid en het gebruik van termijnen en de redenen om hiervan af te wijken, wordt een grote variatie ervaren.

5.3 Aanbevelingen

Onderzoeksvraag	Aanbevelingen
Wat zijn aanbevelingen richting de sector?	<ul style="list-style-type: none"> • Er voor zorg dragen dat er consistentie en uniformiteit komt m.b.t. de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken in wet- en regelgeving, beleidsdocumenten, richtlijnen en protocollen ongeacht het beleidsterrein (bouw, milieu en arbeidsomstandigheden) door het schrappen van vaste termijnen en uitsluitend criteria op te nemen in de NEN 5717 en 5725. • De uniformiteit en gewenste duidelijkheid niet te baseren op vaste termijnen, maar op de representativiteit en actualiteit van de onderzoeksresultaten (zie advies m.b.t. tot NEN 5717 en NEN 5725). • De gewenste duidelijkheid te creëren door het maken van een "afwegingskader" voor de actualiteit van onderzoeksrapporten en deze op hoofdlijnen voor landbodem uit te werken aan de hand van o.a. de volgende aspecten: <ul style="list-style-type: none"> • de mobiliteit van de destijds aangetroffen stoffen; • (veranderingen in) de geohydrologische situatie (door grondwaterstroming en onttrekkingen); • grondwerkzaamheden die op het terrein zijn verricht; • de verontreinigingen die tussentijds zijn toegevoegd; • wijzigingen in het gebruik. • De gewenste duidelijkheid te creëren door het maken van een "afwegingskader" voor de actualiteit van onderzoeksrapporten en deze op hoofdlijnen voor waterbodem nader uit te werken aan de hand van o.a. de volgende aspecten: <ul style="list-style-type: none"> • dynamiek van het watersysteem (inclusief mobiliteit van stoffen); • de aard van het watersysteem (droge waterbodem en onderwaterbodem); • wijzigingen in het gebruik; • het doel van het onderzoek. • Het afwegingskader om de representativiteit op hoofdlijnen uit te werken aan de hand van wijzigingen in o.a. stoffenpakketten, toetsingsnormen, protocollen en richtlijnen.
Bodeminformatie delen tussen overheden en netbeheerders (BIDON)	Aanbevolen wordt om alle (meta-)data die beschikbaar zijn op te nemen in de gemeenschappelijke voorziening van BIDON. Tevens wordt aanbevolen om de informatie vast te leggen waarmee voor de gebruiker van data de representativiteit en actualiteit kan worden beoordeeld.
Specifiek gewenst is een advies voor gebruik van houdbaarheidstermijnen in relatie tot de nieuwe NEN vooronderzoek landbodem en waterbodem (NEN 5717 en NEN 5725).	Aanbevolen wordt de criteria voor het aantonen van de bruikbaarheid van een (water)bodemonderzoeksrapport op te nemen in de NEN 5717 (vooronderzoek waterbodem) en de NEN 5725 (vooronderzoek landbodem). Aanbevolen wordt ook de bestaande termijnen in de NEN 5720 te schrappen (vanwege het feit dat deze niet onderbouwd zijn en aanbevolen wordt om in de NEN 5717 en NEN 5725 voor de bruikbaarheid van (water)bodemonderzoeken criteria op te nemen). Tevens wordt aanbevolen geen termijnen op te nemen in deze NEN-protocollen voor de geldigheidsduur van het vooronderzoek zelf, immers het vooronderzoek zelf dient o.a. juist om de representativiteit en actualiteit van onderzoeksrapporten aan te tonen. De argumenten om de geldigheidsduur van (water)bodemonderzoeken (uitgedrukt in jaren) gelden namelijk evenzeer voor de geldigheidsduur van een vooronderzoek.
Specifiek gewenst is een advies voor gebruik van houdbaarheidstermijnen in relatie tot de Omgevingswet en de in ontwikkeling zijnde regelgeving.	De overwegingen om in het wetsvoorstel Omgevingswet een termijn op te nemen van 2 jaar zijn onbekend. We gaan er van uit dat deze termijn dan ook van toepassing is op (water)bodemonderzoeken die moeten worden ingediend bij een aanvraag voor een vergunning. Daarmee zou een tegenstrijdigheid ontstaan in wet- en regelgeving indien beschreven advies m.b.t. NEN 5717 en 5725 wordt opgevolgd. Tevens is de termijn niet realistisch omdat een termijn van 2 jaar te kort zou zijn voor de uitvoering van grote projecten die een lange voorbereidingstijd kennen. Aanbevolen wordt geen passages op te nemen m.b.t. de geldigheidsduur in de uitvoeringsregelgeving omdat deze al in de NEN 5717 en NEN 5725 worden opgenomen. Tevens wordt aanbevolen de nu opgenomen termijn in het wetsvoorstel Omgevingswet ter discussie te stellen.

Bijlagen

- Bijlage 1: Personen die een bijdrage hebben geleverd aan zoektocht naar herkomst geldigheidsduur (water)bodemonderzoeken
- Bijlage 2: Overzicht beleid bevoegde overheden m.b.t. geldigheidsduur
- Bijlage 3: Bevoegde overheden die informatie hebben geleverd over beleid m.b.t. geldigheidsduur (water)bodemonderzoeken
- Bijlage 4: Personen die hebben deelgenomen aan interview, gespreksronde of discussiebijeenkomst

Bijlage 1: Personen die een bijdrage hebben geleverd aan de zoektocht naar herkomst geldigheidsduur

Naam	Organisatie
Bakker, Laurent	Tauw
Bosse, Simon van den	ARCADIS
Braam, Marjan	RUD Drenthe
Bijlsma, Jacqueline	Gemeente Haarlem
Covert, Arthur	MWH Stantec
Gadella, Michiel	Rijkswaterstaat
Groof, Arthur de	SIKB
Heusinkveld, Cathrien	Tauw
Kate, Etta ten	Rijkswaterstaat
Koning, Walter de	SIKB
Lamé, Frank	Deltares
Leussen, Harry van	OD Noord Veluwe
Meer, Rob van der	Wetterskip Fryslan
Mulder, Marianne	Veiligheidsconcept MCM
Ruwiel, Eric	Ministerie van IenM
Scheltema, Wim	SZW (voormalig inspecteur)
Schulten, Saskia	NEN
Spronk, Jeroen	LievenseCSO
Suijkerbuijk, Natasja	HH van Schieland en de Krimpenerwaard
Swartjes, Frank	RIVM
Timmermans, Marcel	Alliander
Verkade, Jordi	Aecom
Wensem, Joke van	Ministerie IenM (voorheen TCB)
Zijlstra, Rene	Antea Group

Bijlage 2: Overzicht beleid bevoegde overheden m.b.t.
geldigheidsduur

Tabel 1: Provincies

Provincie	Beleid geldigheidsduur
Drenthe	<p>Provincie Drenthe: 'Werk maken van eigen bodem 2014-2019' .</p> <p>Als uitgangspunt geldt dat het onderzoek niet ouder mag zijn dan 5 jaar. Wij kunnen dit verlengen, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een immobiele verontreiniging en onderbouwd is dat er in de tussenliggende periode geen wijziging in het verontreinigingsbeeld is opgetreden; • een mobiele verontreiniging, waarbij uit de onderzoeksrapporten een stabiel beeld van de verontreiniging naar voren is gekomen. <p>Wij kunnen de periode ook verkorten wanneer het een zeer mobiele verontreiniging betreft of er activiteiten (zoals een naburige onttrekking) hebben plaatsgevonden waardoor de gegevens niet actueel meer zijn. Bij besluitvorming in het kader van het bevelsbeleid, waarbij ambtshalve een besluit wordt genomen (zie hoofdstuk 5) kan een actualisatieonderzoek bij gegevens ouder dan 5 jaar achterwege blijven.</p>
Flevoland	Geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn.
Friesland / FUMO	<p>Nota Grünbelied, 8-1-2013, Provincie Friesland.</p> <p>Wij hanteren als richtlijn een geldigheidstermijn van 5 jaar voor bodemonderzoeken. Als een onderzoek ouder is dan 5 jaar kan door de indiener gemotiveerd worden dat het onderzoek nog een goed beeld geeft van de situatie. Dat kan bijvoorbeeld zo zijn in het geval van een immobiele verontreiniging in combinatie met de afwezigheid van grondverzet in de afgelopen periode. Hoe ouder het onderzoek is, des te lastiger het natuurlijk is om dat aannemelijk te maken. Verder kan een rol spelen dat bij een verouderd onderzoek niet het volledige pakket onderzocht is zoals dat nu in de NEN 5740 (en dus in het BUS) vereist is. Bij een mobiele verontreiniging wordt de termijn van 5 jaar in principe altijd aangehouden. In onze beschikkingen op het saneringsplan nemen we de voorwaarde op dat, indien niet binnen 5 jaar wordt gestart, er aangetoond moet worden dat het saneringsplan (en dus ook het onderliggende onderzoek) nog voldoende representatief is.</p>
Gelderland	<p>Beleidsnota bodem Provincie Gelderland.</p> <p>Als de onderzoeksgegevens ouder zijn dan vijf jaar, dan moet, afhankelijk van de situatie (mobiele of immobiele verontreiniging, wijziging in gebruik in de afgelopen jaren enzovoort), het onderzoek geactualiseerd worden. Ook bij onderzoeksgegevens jonger dan vijf jaar kan actualisatie nodig zijn als er grote kans is op een gewijzigde situatie. Bij besluitvorming in het kader van het bevelsbeleid, waarbij ambtshalve een besluit wordt genomen (zie hoofdstuk 7) kan een actualisatieonderzoek bij gegevens ouder dan vijf jaar eventueel achterwege blijven.</p> <p>Correspondentie: bij de provincie Gelderland wordt voor de Wbb in het algemeen een geldigheidstermijn van 5 jaar gehanteerd. Wij doen geen Wm- en bouwvergunningen. De geldigheidsduur kan worden verlengd als kan worden onderbouwd dat het onderzoek nog steeds representatief is voor de huidige bodemkwaliteit. In alle andere gevallen wordt minimaal een actualiserend onderzoek gevraagd. Ook bij onderzoeken jonger dan 5 jaar kan actualisatie worden gevraagd als blijkt dat er sprake is van een gewijzigde situatie. Deze termijn is gebaseerd op praktijkervaring en bedoeld om saneerders geen onnodige kosten te laten maken. De termijn van 5 jaar is opgenomen in paragraaf 1.4 van de gezamenlijke Beleidsnota Bodem 2012 van de gemeenten Arnhem en Nijmegen en de provincie Gelderland.</p>
Groningen	Correspondentie: wij hebben geen geldigheidstermijn vastgelegd in een beleidsplan omdat het maatwerk is. Over het algemeen gesproken hanteren we voor een immobiele verontreiniging geen geldigheidstermijn. Voor een mobiele verontreiniging hanteren we een termijn van 5 jaar.
Limburg	<p>Beleidskader bodem Limburg.</p> <p>Een bodemonderzoek geeft de kwaliteit weer van de bodem op een bepaald moment. Als gevolg van de activiteiten die op de bodem plaatsvinden, kan de kwaliteit van deze bodem aan wijzigingen onderhevig zijn. Voor wat betreft de onderzoeken ten behoeve van procedures in het kader van de Wbb, Wabo en Wro bestaat beleidsvrijheid ten aanzien van de te hanteren ouderdom waarbij onderzoeken nog geaccepteerd kunnen worden. In het algemeen kan worden gesteld, dat een bodemonderzoek ouder dan twee jaar geactualiseerd moet worden. Hierbij is het mogelijk om aan de hand van een recent vooronderzoek aan te geven of de resultaten nog representatief zijn. Het vooronderzoek dient dan betrekking te hebben op de tijdsperiode die begint op het moment van uitvoering van het (oude) bodemonderzoek. Indien geconcludeerd wordt dat de (oude) resultaten niet meer representatief zijn, dient aanvullend bodemonderzoek plaats te vinden. Met het oog op het bovenstaande accepteren wij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bodemonderzoeken tot twee jaar oud; • bodemonderzoeken ouder dan twee jaar, waarbij middels een recent vooronderzoek is aangegeven dat de resultaten nog representatief zijn; • bodemonderzoeken ouder dan twee jaar, waarbij middels een recent vooronderzoek is aangegeven dat de resultaten (gedeeltelijk) mogelijk niet langer representatief zijn, en waarbij middels aanvullend bodemonderzoek de actuele bodemkwaliteit is bepaald. <p>In 2008 is een gewijzigd standaardstoffenpakket opgenomen in de NEN 5740. Bij het beoordelen van bodemonderzoeken die voor die tijd zijn uitgevoerd, dient zich de vraag aan of een aanvullend onderzoek op de nieuwe stoffen onderdeel uit moet maken van de actualisatie van het onderzoek. Wij zijn van mening dat de introductie van de nieuwe stoffen niet hoeft te leiden tot een andere werkwijze. Voor bodemonderzoeken ouder dan twee jaar dient bij de actualisatie nadrukkelijk beoordeeld te worden of op de betreffende locatie sprake is (geweest) van bronnen voor de nieuwe stoffen. Indien dit het geval is (geweest), is aanvullend onderzoek op de betreffende stof nodig. Indien er geen bronnen aanwezig zijn (geweest), hoeft het onderzoek niet te worden aan gevuld met analyses op de nieuwe stoffen.</p>

	<p>Bij dit alles geldt dat de onderzoeken die na 1 juli 2007 zijn uitgevoerd enkel worden geaccepteerd indien de veld- en laboratoriumwerkzaamheden zijn uitgevoerd door een in het kader van KWALIBO door Bodem+ erkende instantie. Op de website http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/erkenningen/zoekmenu/ is na te gaan of een instantie erkend is. Bodemonderzoeken die vóór 1 juli 2007 zijn uitgevoerd mogen worden geaccepteerd zolang deze nog geldig zijn.</p> <p>We accepteren bijvoorbeeld een bodemonderzoek uit 2006, met daarbij een recent vooronderzoek, waaruit blijkt dat de bodemkwaliteit zoals bepaald middels het uitgevoerde bodemonderzoek nog representatief is. Wij accepteren ook een bodemonderzoek uit 2004, met daarbij een recent vooronderzoek waaruit blijkt dat een deel van de locatie mogelijk is beïnvloed door de activiteiten ter plaatse sinds het uitvoeren van het oorspronkelijke bodemonderzoek, aangevuld met een aanvullend bodemonderzoek waarmee de actuele kwaliteit op het betreffende deel van de locatie is vastgelegd. Hierbij moeten de veld- en laboratoriumwerkzaamheden van het aanvullend onderzoek zijn uitgevoerd door een in het kader van het Bbk erkende instantie.</p>
Noord Brabant	<p>OD Noord(oost) Brabant.</p> <p>Bodemtoets omgevingsvergunning voor bouwen en bij aan/verkoop.</p> <p>Als de gemeente geen vrijstelling voor de onderzoeksverplichting verleent, moet de aanvrager van de vergunning een bodemonderzoek overleggen. Het onderzoeksrapport moet voldoen aan de NEN-5740. Het onderzoek mag niet ouder zijn dan 5 jaar. Als de initiatiefnemer beschikt over een bodemonderzoek van meer dan 5 jaar maar maximaal 10 jaar oud, mag worden volstaan met een aanvullend bodemonderzoek van alleen de bovengrond (aantal boringen en analyses conform NEN-5740).</p> <p>West Brabant doet geen uitspraak over geldigheidstermijnen.</p>
Noord Holland	Niet aanwezig.
Overijssel	Niet aanwezig.
Utrecht	<p>Correspondentie: van oudsher maken wij wat betreft de geldigheidsduur van bodemonderzoeken onderscheid tussen immobiele en mobiele verontreinigingen. Bodemonderzoeken m.b.t. immobiele verontreinigingen blijven in beginsel hun geldigheid behouden, tenzij uit feiten en omstandigheden (bijv. Wm-gegevens of gegevens Activiteitenbesluit Wm) blijkt dat er op de onderzochte locatie ook na het NO nog bodembedreigende activiteiten zijn verricht. Ten aanzien van bodemonderzoeken over mobiele verontreinigingen hanteren we op grond van diverse uitspraken van de AbRvS de richtlijn dat deze bodemonderzoeksrapporten, hoewel die na het verstrijken van 5 jaren moeten worden geactualiseerd, hun geldigheid blijven behouden (i.v.m. o.a. trendmonitoring).</p>
Zeeland	<p>Nota grondbeleid Provincie Zeeland.</p> <p>De geldigheidsduur van een bodemonderzoek is mede bepalend voor het verlenen van een vrijstelling voor het uitvoeren van een nieuw bodemonderzoek (zie ontheffingsmogelijkheden in paragraaf 3.3). Een bodemonderzoek dat uitgevoerd is conform NEN 5740 (of in het verleden conform NVN 5740) heeft doorgaans een geldigheid van vijf jaar als het gebruikt wordt ten behoeve van een bouwaanvraag. Hierbij mag er geen wezenlijke verandering in het gebruik of bodemgesteldheid van de locatie hebben plaatsgevonden.</p> <p>Bij bestemmingsplanprocedures is het uitgangspunt eveneens dat onderzoeksrapporten niet ouder mogen zijn dan vijf jaar.</p>
Zuid Holland	<p>Ouderdom onderzoek.</p> <p>In de NEN 5740 worden geen voorwaarden gesteld aan de actualiteit van onderzoeksgegevens. In de praktijk wordt een verkennend onderzoek niet altijd direct gevolgd door een nader onderzoek en een sanering. Indien er lange tijd overheen gaat, dient rekening te worden gehouden met wijzigingen in de verontreinigingssituatie. Om deze reden hanteert het Wbb-bevoegd gezag in Zuid-Holland als uitgangspunt dat bij een later vervolgonderzoek altijd aannemelijk moet worden gemaakt, dat de resultaten van het verkennend onderzoek nog bruikbaar zijn (eventueel door middel van beperkt aanvullend onderzoek). Zo kan er bij immobiele verontreinigingen in het algemeen van worden uitgegaan dat de resultaten van een verkennend bodemonderzoek tot 5 jaar na uitvoering van het onderzoek nog voldoende actueel zijn voor de betreffende situatie. Bij bodembedreigende activiteiten en/of mobiele (grondwater)verontreinigingen kan bij een kortere periode al sprake zijn van verlies aan actualiteit. In deze situaties moet in overleg worden getreden met het bevoegde gezag om te bepalen in hoeverre een actualisatie van het onderzoek noodzakelijk is.</p>

Tabel 2: Gemeenten, omgevingsdiensten en regionale uitvoeringsdiensten

Provincie	Gemeente	Beleid geldigheidsduur
Overijssel	Almelo	Bouwverordening: Standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening Almelo, 1993). Nota Bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn. Correspondentie: RUD Twente kan niet beantwoorden, wordt naar Gemeenten gestuurd.
Overijssel	Haaksbergen	Correspondentie: als een bodemonderzoek ouder is dan 5 jaar bekijken we wat de conclusie van eventuele eerdere onderzoeken is geweest en/of er nog activiteiten die bodembedreigend kunnen zijn geweest in de tussenliggende periode op de locatie hebben plaatsgevonden. Dan kunnen we mogelijk ook akkoord gaan met een ouder bodemonderzoek.
Overijssel	Dinkelland en Tubbergen	Correspondentie: Voor de aanvraag van omgevingsvergunningen gelden onderstaande termijnen: Welke is deze dan en zijn er uitzonderingen op mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> Wij hanteren een geldigheidsduur van 5 jaar. We hebben hiervoor beleid opgesteld. Volgens mij is dit regionaal beleid voor de regio Twente. Als het bodemonderzoek niet ouder is dan 10 jaar en er geen verdachte activiteiten hebben plaats gevonden, is het voldoende als alleen de bovengrond onderzocht wordt. Waar komt de door u gehanteerde geldigheidstermijn vandaan en wat is de onderbouwing ervan? <ul style="list-style-type: none"> In artikel 3.1a van de Wabo.
Overijssel	Rijssen-Holten	Wij hanteren een geldigheidsduur van (verkennende) bodemonderzoeken voor Wabo- en RO procedures van maximaal 5 jaar. In een beperkt aantal situaties (denk aan: woningbouwlocaties e.d.) kunnen wij instemmen met een beperkt bodemonderzoek (actualisatie onderzoek / uitsluitend vaststelling kwaliteit bovengrond) tot maximaal 10 jaar.
Overijssel	Hellendoorn	Correspondentie: wij hanteren in principe een geldigheidstermijn van 5 jaar. Hierop zijn uitzonderingen mogelijk indien aannemelijk en aantoonbaar is dat er in de tussenliggende periode geen (bodembedreigende) activiteiten hebben plaatsgevonden op de locatie. bv een onderzoek voor een VINEX wijk, als een woning een paar jaar later wordt gebouwd dan die 5 jaar wordt in principe geen nieuw bodemonderzoek verlangd. Dit geldt niet voor het vastleggen van de nulsituatie etc. Deze termijn is regionaal heel wat jaren geleden afgesproken en wordt voor zover mij bekend over het algemeen gehanteerd. Destijds is er ook een onderbouwing van opgesteld.
Overijssel	Borne	Correspondentie: wij hanteren voor bodemonderzoeken in antropogeen beïnvloede gebieden een geldigheidstermijn van 5 jaar. In niet antropogeen beïnvloede gebieden hanteren we een geldigheidstermijn van maximaal 10 jaar. De geldigheidstermijn van 5 jaar ontleen wij aan het Besluit bodemkwaliteit, waarin o.a. bepaald wordt dat een Bodemkwaliteitskaart (Bkk) maximaal 5 jaar geldig is. Dat betekent dat de input daarvoor (bodemonderzoeken) ook maar maximaal 5 jaar actueel genoeg is. Net zoals bij een Bkk kan deze termijn éénmalig met maximaal 5 jaar worden verlengd met nog een periode van vijf jaar (gerekend vanaf de dag na afloop van de vijfjaarstermijn van het verkennend onderzoek conform NEN 5740), mits een vooronderzoek conform NEN 5725 wordt uitgevoerd waaruit blijkt dat er op de locatie geen activiteiten hebben plaatsgevonden die mogelijk hebben kunnen leiden tot bodemverontreiniging. Dit laatste is voor ons aanleiding om in niet antropogeen beïnvloede gebieden, maximaal 10 jaar als geldigheidstermijn te hanteren.
Overijssel	Deventer	Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening gemeente Deventer 1992/2013). Nota Bodembeheer IJsselland: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijnen. Correspondentie: wij hanteren als gemeente Deventer wel geldigheidstermijnen voor bodemonderzoek maar ik vraag me af of we deze ook hebben vastgelegd. Verder geldt dat we binnen IJsselland (nu nog netwerk RUD) geen afspraken hebben gemaakt over geldigheidsduur van bodemonderzoeken (is beleid en valt niet onder uitvoeringstaken). Betekent dat dit verschillend kan zijn per gemeente binnen IJsselland. Ik beschik niet over de beleidsinformatie van deze gemeenten. <ul style="list-style-type: none"> Voor Wbb geven we in beschikkingen een termijn aan van max 5 jaar. Afhankelijk van de soort verontreiniging. Voor nulsituatie is dit afhankelijk van de activiteit en strategie van het onderzoek. Vaak is onderzoek in kader van nieuwbouw uitgevoerd en niet specifiek op de activiteit gericht of zijn de stoffen hier niet in meegenomen. In enkele gevallen vallen de gebruikte stoffen onder het standaardpakket en wordt onder voorwaarde ingestemd met gebruikmaken ouder onderzoek voor vastlegging 10van nulsituatie. Voor eindsituatie zit een koppeling tussen stoppen van de activiteit en het uitgevoerde bodemonderzoek. Een onderzoek van 2 jaar oud en daarna pas stoppen van de activiteit geeft geen inzicht in de eindsituatie. In voorschriften is aangegeven dat onderzoek 3 maanden na het beëindigen van de activiteit moet plaats vinden. Voor RO/Bouw gaat we uit van 2 jaar en als in tussenliggende periode geen activiteiten zijn uitgevoerd max 5 jaar.
Overijssel	Hengelo	Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening 2012, gemeente Hengelo). Nota bodembeheer: In de nota wordt niets gevonden met betrekking tot geldigheidstermijnen van bodemonderzoek.

Overijssel	Zwolle	Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening 2015, gemeente Zwolle). Nota bodembeheer (bodembeleidsplan): Als er al een recent (maximaal vijf jaar oud) en relevant bodemonderzoek van een locatie bekend is kan vrijstelling worden verleend van de onderzoeksplicht.
Overijssel	Dalfsen	Nota bodembeheer: het bodemonderzoek dient voldoende recent te zijn. De geldigheidsduur bedraagt in principe drie jaar. Indien er geen grondwerkzaamheden hebben plaatsgevonden, er geen aanwijzingen zijn voor nieuwe verontreinigingen en indien er geen sprake is van mobiele verontreinigingen hebben de onderzoeksgegevens een langere geldigheidsduur, maar niet langer dan in principe vijf jaar. (Toelichting op de Model Bouwverordening, artikel 2.4.1.)
Overijssel	Enschede	Bouwverordening: een bodemonderzoek als bedoeld in dit artikel dient 'recent' te zijn. Dit houdt in dat het bodemonderzoek uitgevoerd dient te zijn binnen 5 jaar voorafgaand aan de aanvraag voor omgevingsvergunning voor te bouwen. Nota bodembeheer: niet aanwezig. Correspondentie: in Enschede is de geldigheidstermijn van bodemonderzoeken in beginsel 5 jaar. Dat is ook zo opgenomen in de lokale verordeningen. Deze termijn wordt door veel overheden gehanteerd en wordt ook genoemd in het Besluit overige niet-meldingsplichtige gevallen bodemsanering (art. 2, lid 2). Bij omgevingsvergunningen, onderdeel bouw wordt, afhankelijk van de situatie en gemotiveerd, ook weleens van oudere onderzoeken gebruik gemaakt. Deze mogen echter niet ouder dan 10 jaar zijn.
Noord-Holland	Alkmaar	Bouwverordening: vrijstelling: als er al voldoende onderzoeksgegevens aanwezig zijn. De bodemonderzoeken mogen niet ouder zijn dan 4 jaar. Bij een bodemrapport ouder dan 4 jaar, moet u aantonen dat de beschreven bodemkwaliteit nog steeds representatief is (bijvoorbeeld door met een historisch onderzoek aan te tonen dat er geen nieuwe bodembedreigende activiteiten plaats hebben gevonden). Nota Bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn. Correspondentie: een verkennend bodemonderzoek is actueel als het is uitgevoerd na 2008 (kwaliteitsborging KWALIBO) en als er in de tussentijd geen bodembedreigende activiteiten hebben plaatsgevonden. Het kan dus zijn dat een onderzoek geactualiseerd moet worden, bijvoorbeeld via een aanvullend vooronderzoek, een veldinspectie of aanvullend bodemonderzoek.
Noord-Holland	Haarlem	Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Haarlemse Bouwverordening, 1 oktober 2010). Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn. Correspondentie: de geldigheidsduur voor bodemonderzoeken bedraagt in gemeente Haarlem in principe 2 jaar. Indien er geen grondwerkzaamheden hebben plaatsgevonden, indien er geen aanwijzingen zijn voor nieuwe verontreinigingen en indien er sprake is van een immobiele verontreiniging kunnen de onderzoeksgegevens na 5 jaar nog actueel zijn.
Noord-Holland	OD IJmond	Correspondentie: de termijn die Omgevingsdienst IJmond hanteert als geldigheidstermijnen voor acceptatie van onderzoeken voor Wbb en aanvraag bouwvergunningen is vijf jaar. Afhankelijk van de aangetroffen verontreinigingen en activiteiten die op het terrein hebben plaatsgevonden kan deze termijn langer of korter zijn. Voor Wm is het vaak maakwerk en is geen termijn aan te geven.
Noord-Holland	Zaanstad	Bouwverordening: de actualiteitswaarde van de onderzoeksresultaten bedraagt maximaal twee tot 5 jaar, afhankelijk van de aard en mate van de verontreiniging en het bodemgebruik na uitvoeren van het onderzoek. Nota bodembeheer: Er wordt historisch onderzoek uitgevoerd (volgens NEN 5725), waarbij informatie wordt ingewonnen over mogelijke bodemverontreiniging op de locatie. Hieruit volgen twee mogelijkheden: a. Er hoeft geen bodemonderzoek te worden uitgevoerd. Redenen hiervoor zijn: <ul style="list-style-type: none"> er is al een recent en representatief bodemonderzoek uitgevoerd. er is informatie bekend waaruit blijkt dat de bodem niet ernstig verontreinigd is, bijvoorbeeld omdat er in het verleden gesaneerd is of grond is toegepast. b. Er moet wel een bodemonderzoek worden uitgevoerd. De reden hiervoor is: <ul style="list-style-type: none"> er is informatie bekend waaruit blijkt dat mogelijk sprake is van een (ernstige) verontreiniging. Bijvoorbeeld omdat een bodemonderzoek op de locatie of in de omgeving is uitgevoerd dat hierop duidt of omdat historische informatie hierop duidt of omdat de locatie in een verontreinigde zone volgens de BKK ligt. Vervolgens wordt stap 2 doorlopen.
Noord-Holland	Amsterdam	Bouwverordening: hier wordt gesproken over 'recent'. Een bepaalde termijn wordt niet genoemd. Nota bodembeheer: de geldigheidstermijn voor bodemonderzoeken bedraagt in principe 5 jaar. Indien van een ouder onderzoek kan in sommige gevallen door het bevoegd gezag worden toegestaan als wordt aangetoond dat er in de tussentijd geen verontreiniging is toegevoegd (bij immobiele stoffen) of waarbij uit bodemrapporten blijkt dat er sprake is van een stabiele situatie (bij mobiele stoffen). Correspondentie: in de praktijk wordt met bovenstaande overigens pragmatisch mee omgegaan: Als we alle onderzoeken ouder dan 5 jaar ongeldig zouden verklaren blijft er straks voor de bodemkwaliteitskaart verdomd weinig informatie over.
Noord-Brabant	Breda	Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening 2007, gemeente Breda).

		<p>Nota bodembeheer: Conform het Bodemmasterplan Breda 2030 is een bodemonderzoek of een partijkuring maximaal vijf jaar geldig, gerekend vanaf de uitvoeringsdatum van het veldwerk. Als er aanwijzingen zijn dat de bodemkwaliteit is veranderd sinds de uitvoering van het bodemonderzoek of de partijkuring dient de kwaliteit van de grond of baggerspecie opnieuw te worden bepaald. Dit is ter beoordeling van de Gemeente Breda.</p>																		
Noord-Brabant	Helmond	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening Helmond, 2012).</p> <p>Nota bodembeheer: Geen informatie m.b.t. geldigheidstermijnen.</p> <p>Correspondentie: het is maatwerk. Of we een onderzoek nog kunnen gebruiken beoordelen we aan de hand van de volgende criteria:</p> <p>Bij het onderzoek moeten zijn betrokken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • allen tot op heden op de onderzoekslocatie uitgevoerde bodembedreigende activiteiten hetgeen moet blijken uit een (evt. separaat) historisch vooronderzoek cf. NEN 5725; • alle overige feiten en omstandigheden (inclusief invloeden van buitenaf) die van invloed kunnen zijn geweest op de huidige bodemkwaliteit op de onderzoekslocatie. <p>Als er sinds het bodemonderzoek redelijkerwijs kan worden aangenomen dat er niets op de locatie is gebeurd, dan doet de ouderdom van de rapportage er niet toe. Een oud rapport kan vaak gebruikt worden als het maar wordt aangevuld met nieuw historisch vooronderzoek. Bij onverdachte locaties volstaat soms al een recent vooronderzoek (zie ook CROW 132 en 307).</p> <p>Het onderzoek moet zijn uitgevoerd conform de voor het beoogde doel vereiste standaard, norm, onderzoeksstrategie en/of richtlijnen.</p> <p>Het veldwerk moet verifieerbaar zijn uitgevoerd door een erkende natuurlijke persoon indien de onderzoeksrapportage moet worden gebruikt voor een beschikking op grond van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de artikelen 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, en 2.6 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; • artikel 8.49 van de Wet milieubeheer; • de artikelen 29, eerste lid, en 39, tweede lid, 39b, 39c, tweede lid, 39d, derde lid, en 40, tweede lid, van de Wet bodembescherming. <p>Bij het onderzoek moet ook aandacht zijn geweest voor asbest.</p> <p>Op grond van de Bouwverordening Helmond 2012 moet een bodemonderzoek voor het onderdeel Bouwen van 'recente' datum zijn. Wij vinden een onderzoek van meer dan vijf jaar oud niet meer recent, dit geldt niet als harde termijn maar je moet wel goede argumenten hebben om er vanaf te wijken. Vanzelfsprekend kan ook een onderzoeksrapportage jonger dan vijf jaar ongeschikt zijn voor de bodemtoets Wabo.</p>																		
Noord-Brabant	Den Bosch	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening 's-Hertogenbosch 1996).</p> <p>Nota bodembeheer: par. 2.4.4 Geldigheidsduur van bodemonderzoek. In onderstaande tabel staan de richtlijnen voor de geldigheidsduur van het bodemonderzoek in die gevallen dat er geen wezenlijke verandering is opgetreden in bodemsamenstelling en bodemgebruik. De termijnen gelden vanaf de verschijningsdatum van het bodemonderzoeksrapport. Er kan verlenging van de termijn van 5 jaar aangevraagd worden. De aanvrager geeft daarbij in een onderbouwing aan dat de bodemkwaliteit niet veranderd is.</p> <p>In onderstaande tabel staan de richtlijnen voor de geldigheidsduur van het bodemonderzoek in die gevallen dat er geen wezenlijke verandering is opgetreden in bodemsamenstelling en bodemgebruik. De termijnen gelden vanaf de verschijningsdatum van het bodemonderzoeksrapport. Er kan verlenging van de termijn van 5 jaar aangevraagd worden. De aanvrager geeft daarbij in een onderbouwing aan dat de bodemkwaliteit niet veranderd is.</p> <p>Tabel 2.3: Richtlijn geldigheidsduur bodemonderzoek</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Bodemkwaliteit</th> <th>Landelijk of stedelijk gebied</th> <th>Bedrijfsterreinen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Schoon</td> <td>5 jaar, met op aanvraag mogelijk verlenging tot 10 jaar</td> <td>3 jaar</td> </tr> <tr> <td>Diffuus verontreinigd (grond en/of water)</td> <td>5 jaar</td> <td>3 jaar</td> </tr> <tr> <td>Locale bodemverontreiniging (niet mobiel)</td> <td>5 jaar</td> <td>5 jaar</td> </tr> <tr> <td>Verontreiniging met mobiele en/of vluchtige verbindingen</td> <td>2 jaar</td> <td>2 jaar</td> </tr> <tr> <td>Locale grondwaterverontreiniging</td> <td>2 jaar</td> <td>2 jaar</td> </tr> </tbody> </table>	Bodemkwaliteit	Landelijk of stedelijk gebied	Bedrijfsterreinen	Schoon	5 jaar, met op aanvraag mogelijk verlenging tot 10 jaar	3 jaar	Diffuus verontreinigd (grond en/of water)	5 jaar	3 jaar	Locale bodemverontreiniging (niet mobiel)	5 jaar	5 jaar	Verontreiniging met mobiele en/of vluchtige verbindingen	2 jaar	2 jaar	Locale grondwaterverontreiniging	2 jaar	2 jaar
Bodemkwaliteit	Landelijk of stedelijk gebied	Bedrijfsterreinen																		
Schoon	5 jaar, met op aanvraag mogelijk verlenging tot 10 jaar	3 jaar																		
Diffuus verontreinigd (grond en/of water)	5 jaar	3 jaar																		
Locale bodemverontreiniging (niet mobiel)	5 jaar	5 jaar																		
Verontreiniging met mobiele en/of vluchtige verbindingen	2 jaar	2 jaar																		
Locale grondwaterverontreiniging	2 jaar	2 jaar																		

		Correspondentie: de termijn van twee jaar is de termijn die in landelijke richtlijnen gehanteerd wordt/werd (ten tijde van opstellen van onze richtlijnen bijvoorbeeld de modelbouwverordening van de VNG). De langere termijn zijn gebaseerd op praktijkinzichten/gezond verstand. Er is geen nadere motivatie vastgelegd.
Noord-Brabant	OD Brabant Noord	<p>Nota bodembeheer: als de gemeente geen vrijstelling voor de onderzoek verplichting verleent, moet de aanvrager van de vergunning een bodemonderzoek overleggen. Het onderzoeksrapport moet voldoen aan de NEN-5740. Het onderzoek mag niet ouder zijn dan 5 jaar. Als de initiatiefnemer beschikt over een bodemonderzoek van meer dan 5 jaar maar maximaal 10 jaar oud, mag worden volstaan met een aanvullend bodemonderzoek van alleen de bovengrond (aantal boringen en analyses conform NEN-5740).</p> <p>Voorwaarde is wel dat de inrichting en/of het gebruik van de locatie sinds de uitvoering van het bodemonderzoek niet zijn veranderd. Indien bodembedreigende activiteiten hebben plaatsgevonden na uitvoering van het bodemonderzoek, dient het bodemonderzoek geactualiseerd te worden. De opzet van het actualiserend bodemonderzoek is afhankelijk van de aard en omvang van de bodembedreigende activiteiten.</p> <p>Correspondentie: Geen tijd hiervoor.</p>
Noord-Brabant	OD Midden West-Brabant	<p>Correspondentie:</p> <p>A (indien u geen geldigheidstermijn hanteert):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe gaat u om met de geldigheid van bodemonderzoeken. • Hanteert u evengoed een geldigheidstermijn, maar dan meer impliciet (niet vastgelegd in beleid). En zo ja welke termijnen hanteert u dan? • Wat zijn de redenen waarom u geen vaste geldigheidstermijn hanteert? <p>Binnen de OMWB zijn nog géén vaste geldigheidstermijnen vastgesteld, deze is ook nergens wettelijk vastgelegd. Intern willen we hier wel een document/visie over opstellen.</p> <p>Binnen het bodemwerkveld wordt een termijn van 5 jaar aangehouden. Dat geldt voornamelijk voor bodemonderzoeken in het kader van ontgroningen en daar waar geen noemenswaardige activiteiten plaatsvinden. Bij onderzoeken in het kader van een reconstructie van wegen moet je toch meer aan 2 jaar denken, er wordt namelijk dagelijks op deze wegen gereden.</p> <p>B (indien u wel een geldigheidstermijn hanteert):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welke is deze dan en zijn er uitzonderingen op mogelijk. • Waar komt de door u gehanteerde geldigheidstermijn vandaan en wat is de onderbouwing ervan? <p>Een nulsituatie bodemonderzoek moet van een recente datum zijn, er vinden of gaan bodembedreigende activiteiten plaatsvinden. Dus daar moet je aan maximaal 1-2 jaar denken. Bij een eindsituatie bodemonderzoek moet dit onderzoek formeel binnen 3 maanden na beëindiging activiteit worden uitgevoerd, hier wordt een uitloop tot een jaar als maatwerk wel eens geaccepteerd.</p>
Noord-Brabant	Tilburg	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (bouwverordening gemeente Tilburg, 2012).</p> <p>Nota Bodembeheer: partijkeuringen, erkende kwaliteitsverklaringen of andere bewijsmiddelen die voor het tijdstip van inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit zijn afgegeven op grond van het Bouwstoffenbesluit, blijven geldig voor de duur van de betreffende verklaring, tot ten hoogste drie jaar na het tijdstip van inwerkingtreding van het Besluit (1 juli 2011). Wordt een partij grond of baggerspecie met een dergelijk bewijsmiddel toegepast volgens het Besluit bodemkwaliteit, dan moeten de analyseresultaten opnieuw worden getoetst aan de normen van het Besluit. Het is uiteindelijk aan de gemeente Tilburg om te oordelen of het betreffende bewijsmiddel (nog) representatief wordt geacht voor de milieuhygiënische kwaliteit van de toe te passen partij.</p> <p>Correspondentie: Ik heb voor u de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wordt de gehanteerde geldigheidstermijn bij alle typen onderzoeken toegepast? <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Waar komt de door u gehanteerde geldigheidstermijn vandaan? <ul style="list-style-type: none"> • Nergens • Wat is de onderbouwing van de door u gehanteerde termijn? <ul style="list-style-type: none"> • Niet onderbouwd
Noord-Brabant	Uden (werkgebied van ODBN)	In het beleid van de gemeente Uden heeft een bodemonderzoek een geldigheidsduur van 5 jaar mits er naar het oordeel van de bodemdeskundige van de gemeente geen aanleidingen zijn die eerder onderzoek ongeldig maken.
Noord-Brabant	Eindhoven	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening gemeente Eindhoven).</p> <p>Nota bodembeheer: niet aanwezig.</p>

Zuid-Holland	Den Haag	Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening 1993, gemeente 's-Gravenhage). Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijnen.
Zuid-Holland	Schiedam	Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (bouwverordening Schiedam 2010, incl. 13 ^e serie wijzigingen). Nota bodembeheer: in de NEN 5740 worden geen voorwaarden gesteld aan de actualiteit van onderzoeksgegevens. Onderzoeksresultaten beschouwen wij echter als een momentopname en daarom niet als 'onbeperkt houdbaar'. Bij immobiele verontreinigingen worden de resultaten van een bodemonderzoek tot 5 jaar na uitvoering als relevant beschouwd. Bij bodembedreigende activiteiten en/of mobiele (grondwater) verontreinigingen is dit tot 2 jaar na uitvoering. Oudere onderzoeksresultaten kunnen op basis van lokale specifieke omstandigheden mogelijk niet meer als representatief worden beschouwd. Over de bruikbaarheid van oudere onderzoeksresultaten beslist te allen tijde het bevoegd gezag Wbb. Aan het bevoegd gezag moet dan in ieder geval aannemelijk worden gemaakt dat de onderzoeksgegevens hun actualiteitswaarde hebben behouden. Hierbij dient ten minste in ogenschouw te zijn genomen: <ul style="list-style-type: none"> • of gehanteerde strategieën van monsternamen; • of analysemethodes voldoende inzicht geven in de algemene bodemkwaliteit; • of de onderzoekslocatie na uitvoering van het laatste volledige onderzoek niet intensiever is gebruikt, geen grondverzet of herinrichting is ondergaan; • qua gebruik of inrichting nog hetzelfde is; • in hoeverre er tussentijds op de onderzoekslocatie activiteiten zijn uitgevoerd die de bodemkwaliteit hebben kunnen beïnvloeden. Correspondentie: idem als Nota bodembeheer.
Zuid Holland	Rotterdam	Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening Rotterdam, 2010). Nota bodembeheer: in de Regeling bodemkwaliteit worden meerdere toelaatbare bewijsmiddelen genoemd. Bewijsmiddelen zijn in principe niet langer geldig dan gedurende vijf jaar. De geldigheidsduur kan worden verlengd als de toepassings- en gebruikshistorie goed is bijgehouden en hieruit blijkt dat een kwaliteitsverslechtering (een slechtere kwaliteitsklasse) waarschijnlijk niet is opgetreden. Dit zal per geval door het bevoegde gezag worden beoordeeld.
Zuid-Holland	DCMR	Correspondentie: binnen het werkgebied van de DCMR, de Rijnmondregio, hanteren we standaard een termijn van 5 jaar. Een langer termijn is mogelijk als aannemelijk kan worden gemaakt met een aanvullende vooronderzoek dat de bodemsituatie op de locatie niet is veranderd. De keuze van 5 jaar is arbitrair. Als op voorhand al duidelijk is dat de terreinsituatie ingrijpend is veranderd, bijvoorbeeld door sloop van gebouwen en hieruit voortvloeiend ongecontroleerd grondverzet, vervalt uiteraard de vrijstelling van een aanvullend onderzoek.
Zuid-Holland	OD West-Holland	Correspondentie: wij hanteren een houdbaarheidstermijn van vijf jaar. Deze termijn kan korter zijn wanneer er redenen zijn om aan te nemen dat de bodemkwaliteit nadelig beïnvloed is. Bv bij onbekend grondverzet of bedrijfsmatige activiteiten. Deze termijn kan ook langer zijn. Bv wanneer er sprake is van een grootschalig herontwikkeling en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de kwaliteit van de bodem is veranderd in de tijd of bij een grootschalige toepassing van gecertificeerd zand. Deze afwijking van de termijn van vijf jaar moet dus goed onderbouwd worden. Wij hanteren de termijn van vijf jaar omdat dat de maximale termijn is zoals opgenomen in de modelbouwverordening. Wij hanteren deze termijn voor alle opdrachtgevers (deelnemende gemeenten en provincie). De opdrachtgevers maken geen eigen beleid op dit onderwerp aangezien zij deze taak hebben overgedragen aan de omgevingsdienst.
Zuid-Holland	OD Zuid-Holland-Zuid	Correspondentie: hierbij de antwoorden voor de gemeente Dordrecht en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid: <ul style="list-style-type: none"> • Wordt de gehanteerde geldigheidstermijn bij alle typen onderzoeken toegepast? • Ja, onderzoeken mogen niet ouder zijn dan 5 jaar. • Waar komt de door u gehanteerde geldigheidstermijn vandaan? • Uit het gezamenlijke bodemsaneringsbeleid in Zuid-Holland • Wat is de onderbouwing van de door u gehanteerde termijn? • Rapporten ouder dan 5 jaar geven geen goed beeld van de verontreinigingssituatie.
Zuid-Holland	OD Haaglanden	Correspondentie: in het algemeen worden bodemonderzoek als verouderd beschouwd als ze ouder zijn dan 5 jaar. Als het echter een locatie betreft waar bodembedreigende activiteiten worden uitgevoerd wordt een geldigheidstermijn van 2 jaar gehanteerd. In voorkomende gevallen wordt niet per definitie een volledig nieuwe NEN-onderzoek gevraagd maar kan afhankelijk van de situatie worden volstaan met een geactualiseerd vooronderzoek en/of actualisatie van het bodemonderzoek. Het een en ander is afhankelijk van de locatie en de activiteiten op zo'n locatie.
Zuid-Holland	OD Midden Holland	Correspondentie: Wij hanteren wel een geldigheidstermijn bij bouwen, namelijk 5 jaar. Indien er een mobiele verontreinigingssituatie aanwezig is zelfs slechts 2 jaar. Wij hebben het volgende in ons beleid opgenomen: een bestaand onderzoek kan aanleiding zijn om geen nieuw onderzoek meer te verlangen. Het reeds uitgevoerde onderzoek moet voldoen aan de volgende eisen: Betreft het eerder uitgevoerde onderzoek een historisch onderzoek: <ul style="list-style-type: none"> • het onderzoek moet zijn uitgevoerd conform de NEN 5725 op standaard niveau; en

		<ul style="list-style-type: none"> • het onderzoek is maximaal 5 jaar oud; en • de conclusie van het onderzoek moet zijn dat er geen verdenkingen van een geval van ernstige bodemverontreiniging zijn. <p>Indien het historisch onderzoek niet recent genoeg is, kan in eerste instantie worden volstaan met een actualisatie van het onderzoek. Deze actualisatie hoeft dan alleen te bestaan uit het aanvullen van gegevens uit de periode vanaf het eerdere onderzoek tot op heden. Een locatie-inspectie is doorgaans voldoende.</p> <p>Betreft het een eerder uitgevoerd onderzoek een verkennend bodemonderzoek.</p> <p>Het bodemonderzoek moet een historisch onderzoek (conform de NEN 5725 op standaard niveau) bevatten of hierdoor aan zijn voorafgegaan; en Het bodemonderzoek dient te zijn uitgevoerd conform de NEN 5740; en Het onderzoek is voldoende recent. De geldigheidsduur bedraagt in principe vijf jaar. Indien er grondwerkzaamheden hebben plaatsgevonden, er aanwijzingen zijn voor nieuwe verontreinigingen of indien er sprake is van mobiele verontreinigingen hebben de onderzoeksgegevens een kortere geldigheidsduur, namelijk twee jaar[1].</p> <p>Indien het verkennend bodemonderzoek niet recent genoeg is, kan in eerste instantie worden volstaan met een actualisatie van het historisch onderzoek. Deze actualisatie hoeft dan alleen te bestaan uit het aanvullen van gegevens uit de periode vanaf het eerdere onderzoek tot op heden. Indien het bestaande onderzoek dermate oud is dat er veel tekortkomingen zijn, is het efficiënter om een heel nieuw historisch onderzoek uit te voeren, waarbij ook de gegevens van het oude onderzoek worden meegenomen. Op basis van de resultaten van het historisch onderzoek kan de uitvoering van een verkennend bodemonderzoek verlangd worden.</p> <p>Indien blijkt dat de onderzoekslocatie onderdeel uitmaakt van een werk in het kader van het Besluit bodemkwaliteit, is de partijkeuring mogelijk bruikbaar voor de beoordeling of de bodemkwaliteit geschikt is. De partijkeuring moet actueel genoeg zijn, dat wil zeggen niet ouder dan 5 jaar.</p>
Zuid-Holland	Leiden	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Leidense Bouwverordening 1992).</p> <p>Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn.</p>
Zuid-Holland	Dordrecht	<p>Bouwverordening: er wordt gesproken over 'recent', niet over termijnen.</p> <p>Nota bodembeheer OZHZ: voor toe te passen grond zijn alleen de volgende onderzoeksstrategieën uit de NEN 5740 toegestaan als milieuhygiënische verklaring voor de kwaliteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • onderzoeksstrategie voor de toetsing of sprake is van schone bodem; • onderzoeksstrategie voor de toetsing of sprake is van schone bodem op grootschalige locaties; • onderzoeksstrategie voor de partijkeuring van niet-schone grond uit diffuus belaste gebieden met een heterogene verdeling van de verontreinigende stof. <p>Deze onderzoeksstrategieën van de NEN 5740 gaan uit van een monsternamen-intensiteit die in eenzelfde orde van grootte ligt als bij de partijkeuring en de erkende kwaliteitsverklaring. Een uitzondering wordt gemaakt voor een NEN 5740 onderzoek, onderzoeksstrategie voor een onverdachte locatie. Als uit een recent bodemonderzoek (rapportdatum < 2 jaar) blijkt dat de kwaliteit van de onderzochte grond beter is dan de kwaliteit van de zone van herkomst, wordt geadviseerd om in contact te treden met de Milieudienst Zuid-Holland Zuid. Zij beoordelen of de gegevens van het onderzoek bruikbaar zijn.</p> <p>Bewijsmiddelen die worden geaccepteerd bij het toepassen van grond en baggerspecie.</p> <p>Partijkeuringen, erkende kwaliteitsverklaringen of andere bewijsmiddelen die voor het tijdstip van inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit zijn afgegeven op grond van het Bouwstoffenbesluit, blijven geldig voor de duur van de betreffende verklaring, tot ten hoogste drie jaar na het tijdstip van inwerkingtreding van het Besluit (1 juli 2011). Wordt een partij grond of baggerspecie met een dergelijk bewijsmiddel toegepast volgens het Besluit bodemkwaliteit, dan moeten de analyseresultaten opnieuw worden getoetst aan de normen van het Besluit. Het is uiteindelijk aan het bevoegd gezag om te oordelen of het betreffende bewijsmiddel (nog) representatief wordt geacht voor de milieuhygiënische kwaliteit van de toe te passen partij.</p> <p>Correspondentie: hierbij de antwoorden voor de gemeente Dordrecht en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid Wordt de gehanteerde geldigheidstermijn bij alle typen onderzoeken toegepast?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja, onderzoeken mogen niet ouder zijn dan 5 jaar. Waar komt de door u gehanteerde geldigheidstermijn vandaan? • Uit het gezamenlijke bodemsaneringsbeleid in Zuid-Holland Wat is de onderbouwing van de door u gehanteerde termijn? • Rapporten ouder dan 5 jaar geven geen goed beeld van de verontreinigingssituatie.
Groningen	Groningen	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Groninger Bouwverordening 2012).</p> <p>Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn.</p>

		<p>Correspondentie: we hebben geen specifiek beleid hiervoor. We hanteren geen termijnen en gaan op ons gevoel af. Bij immobiele verontreinigingen in de binnenstad geloven we het wel. Als daar sterk verhoogde gehalten zijn aangetroffen in het verleden dan zullen die er nu nog wel zitten. Anders wordt het wanneer er wordt beweerd dat die verontreinigingen er niet zouden zitten en op basis van ons overzocht met verdachte locaties ze wel degelijk verdacht zijn. Dus als men uitgaat van worst case. En dat dan ook hanteren als uitgangspunt voor een BUS melding dan kunnen saneerders met een oud onderzoek gewoon gaan saneren. Want in de BUS melding wordt gewerkt naar een eindsituatie die de locatie geschikt maakt voor het beoogde gebruik. De beginsituatie vinden we dan niet zo belangrijk. Het gaat om de situatie na saneren. Bij mobiele verontreinigingen vragen we wel eerder om een actualisatie, zeker wanneer er geen sanering wordt uitgevoerd. Bijvoorbeeld bij een wijziging van het gebruik naar wonen in het kader van een omgevingsvergunning. Dan willen we weten of er geen sprake is van uitdamping. Dus we kijken met name naar de ontwikkelingen en wat er voor nodig is om een idee te krijgen van de risico's bij het toekomstige gebruik en de beschikbare (totale) informatie die voorhanden is mede gerelateerd aan activiteiten op de locatie. Activiteiten op intensief gebruikte bedrijfsterreinen verschillen in de regel van activiteiten in woongebieden.</p>
Limburg	Horst aan de Maas	<p>Een bodemonderzoek is minimaal 2 jaar geldig. Afhankelijk van het gebruik na het uitvoeren van het onderzoek kan de geldigheid langer zijn. U mag niet zomaar onderzoek in de bodem doen als deze niet van u is. Is de grond van de gemeente? Dan moet u de gemeente om toestemming vragen.</p>
Limburg	Venlo	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening gemeente Venlo, 2010) met toevoeging: het begrip 'bruikbare onderzoeksresultaten' houdt in dat in ieder geval een onderzoek heeft plaatsgevonden en dat dit recent is.</p> <p>Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijnen.</p> <p>Correspondentie: we gebruiken de Gezond Boeren Verstand methode. We hebben geen vaste geldigheidstermijn. Reden: zie hieronder. Dit stond vroeger formeel in Bodembeleid Venlo 2006 maar dat is, in afwachting van de Omgevingswet, niet meer geactualiseerd. Een bodemonderzoek kan bij wijze van spreken na 2 dagen al geen geldigheid meer hebben: na een calamiteit ligt er over een terrein plots asbest. Het oude onderzoek waar onverdachte voor asbest uit bleek is op zo'n moment plots van generlei waarde. Andersom: als duidelijk is dat er gedurende jaren niets is gebeurd, waarom zou men dan de kwaliteit opnieuw gaan bepalen? M.a.w. (wel of geen) activiteit is belangrijker dan tijd.</p>
Limburg	Roermond	<p>Correspondentie:</p> <p>Minimumtermijn</p> <p>Allereerst is er eigenlijk geen minimumtermijn dat een bodemonderzoek houdbaar is. Een bodemonderzoek kan bij wijze van spreken al na 1 dag al verouderd zijn indien zich een calamiteit bijvoorbeeld heeft voorgedaan. Ook bij verdachte bedrijfsactiviteiten (afleverpunt tankstation, in actief gebruik) kan niet gezegd worden dat een onderzoek minimaal 2 jaar houdbaar is. Qua minimumtermijn geldt zodoende dat je altijd zelf moet nagaan of er redenen zijn dat tussen de termijn van uitvoering en gebruik van een rapport zich omstandigheden (kunnen) hebben voorgedaan die de kwaliteit negatief hebben beïnvloed.</p> <p>Maximumtermijn</p> <p>Roermond is vooral pragmatisch omgegaan met de maximumtermijn. Een vaste datum van 2 of 5 jaar wordt al lang niet meer gehanteerd. Een ouder rapport zet je wel aan om even kritisch te kijken. Voor onverdachte locaties met een rapport ouder dan 5 jaar doen we zelf een check aan de hand van het BIS en luchtfoto's. Indien de situatie ogenschijnlijk niet veranderd is bij een onverdachte situatie dan kan een onderzoek ook langer dan 5 of 10 jaar gebruikt worden. Met behulp van een (eigen) QuickScan kan een bodemonderzoek dus langer gebruikt worden. Voor sommige locaties wordt ook een vooronderzoek NEN 5725 gevraagd i.p.v. een eigen check. Het vooronderzoek geeft dan aan of het oudere verkennende bodemonderzoek nog representatief is.</p> <p>Nu was er een jaar of 7 geleden veel minder aandacht voor asbestonderzoek dan tegenwoordig. Waar destijds nog wel eens geredeneerd werd dat een locatie asbest onverdacht was, wordt tegenwoordig hier meer aandacht aan besteed en is er volgens de NEN soms toch sprake van een verdachte locatie. Hetzelfde geldt voor boomgaarden (OCB's) maar er kan ook gewoon nieuwe bodeminformatie naar voren zijn gekomen waarbij je moet concluderen dat de resultaten van het verkennend onderzoek niet meer voldoende zijn. Oftewel door voortschrijdend inzicht kan een onderzoek ook niet meer of minder representatief zijn.</p> <p>Conclusie Roermond</p> <p>Een vooraf gestelde harde termijn noemen dat een onderzoek minimaal of maximaal geldig is, kan eigenlijk niet. Belangrijker is dat wordt nagegaan of er redenen zijn dat de resultaten mogelijk afwijken van het tijdstip dat het onderzoek is uitgevoerd. Dit kan door een QuickScan of een vooronderzoek. Wellicht kunnen in sommige gevallen wel termijnen worden genoemd om het toch praktisch te maken, zoals gebruik van data op een bodemrisicokaart.</p>
Limburg	Heerlen	<p>Bouwverordening: een bodemonderzoek is 2 jaar geldig. De kwaliteit van de bodem kan veranderen. Door activiteiten die op de bodem plaatsvinden of omdat de landelijke onderzoeksnormen strenger worden. Met een veldinspectie of een aanvullend onderzoek kunt u aangeven of de resultaten van het bodemonderzoek na die 2 jaar nog kloppen.</p> <p>Nota bodembeheer: een bodemonderzoek geeft de kwaliteit weer van de bodem op een bepaald moment. Als gevolg van de activiteiten die op de bodem plaatsvinden, kan de kwaliteit van deze bodem aan wijzigingen onderhevig zijn. Ook kunnen de onderzoeksnormen landelijk aangescherpt worden waardoor een onderzoek onvolledig wordt. In het algemeen kan worden gesteld, dat een bodemonderzoek ouder dan twee jaar geactualiseerd moet worden. Hierbij is het mogelijk om aan de hand van een veldinspectie of een aanvullend (voor)onderzoek aan te geven of de resultaten nog representatief zijn. Het aanvullend (voor)onderzoek dient dan betrekking te hebben op de tijdsperiode die begint op het moment van uitvoering van het (oude) bodemonderzoek. Indien geconcludeerd wordt dat de (oude) resultaten niet meer representatief zijn, dient aanvullend bodemonderzoek plaats te vinden.</p> <p>Met het oog op het bovenstaande accepteert de gemeente in het kader van een procedure voor het aanvragen van een gemeentelijke vergunning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volledige bodemonderzoeken tot 2 jaar oud. • Volledige bodemonderzoeken van 2 jaar (voor mobiele verontreinigingen) en 5 jaar (voor immobiele verontreinigingen), waarbij middels een recente locatie-inspectie is aangegeven dat de resultaten nog representatief zijn. Als richtlijn voor deze beoordeling hanteert de gemeente een ongewijzigd terreingebruik en geen verdachte plekken op het maaiveld.

		<ul style="list-style-type: none"> • Volledige bodemonderzoeken van 5 - 10 jaar, waarbij middels een recent uitgevoerd aanvullend vooronderzoek is aangegeven dat de resultaten representatief zijn. Zijn de resultaten niet meer representatief of volledig dan dient middels aanvullend bodemonderzoek de actuele bodemkwaliteit te worden bepaald. • Volledige bodemonderzoeken ouder dan 10 jaar wordt niet meer geaccepteerd. <p>Correspondentie: idem als Nota bodembeheer.</p>
Limburg	Maastricht	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening Maastricht 1999).</p> <p>Nota bodembeheer:</p> <p>'Ouderdom' bodemonderzoek < 2 jaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geen aanvullende eisen of het vermoeden bestaat dat de situatie is gewijzigd sinds het onderzoek. <p>'Ouderdom' bodemonderzoek > 2 jaar maar < 5 jaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • indien sprake is van een immobiele verontreiniging mag het onderzoek gebruikt worden indien de initiatiefnemer kan aantonen dat er geen verontreiniging is toegevoegd in de periode na het uitvoeren van het bodemonderzoek; • indien sprake is van een mobiele verontreiniging mogen de onderzoeksresultaten niet ouder zijn dan 2 jaar. <p>'Ouderdom' bodemonderzoek > 5 jaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • de onderzoeksrapportage dient volledig te voldoen aan de huidige eisen uit de NEN 5725, NEN 5740 en NEN 5707; • in deze rapportage kan eventueel gebruik worden gemaakt van onderzoeksgegevens (boringen en analyseresultaten) die ouder zijn dan 5 jaar tot maximaal 10 jaar; • gegevens tussen 5 en 10 jaar oud zijn mogen alleen worden gebruikt indien de initiatiefnemer kan aantonen dat er geen verontreiniging is toegevoegd in de periode na het uitvoeren van dat bodemonderzoek. <p>'Ouderdom' bodemonderzoek > 10 jaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na 10 jaar verliest een bodemonderzoek zijn actualiteitswaarde. Nieuw onderzoek is dan noodzakelijk. <p>Correspondentie: weliswaar is er geen wettelijke basis t.a.v. geldigheidstermijnen t.a.v. NEN5740 en NEN5725, maar wel bij de NEN5720 artikel 5.2. Bij deze NEN worden de termijnen van 2 en 5 jaar, zoals wij deze gesteld hebben, ook benoemd. De termijnen (2-5 jaar) zijn verder landelijk gebruikelijk, gezien wijzigingen in onderzoekspakket en normering, maar zijn ook gewenst vanwege de lokale situatie (stedelijk gebied).</p>
Friesland	Leeuwarden	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening gemeente Leeuwarden 2014).</p> <p>Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn.</p> <p>Correspondentie: wij hebben hier geen beleid voor vastgelegd maar hanteren in de praktijk een termijn van 5 jaar. Per situatie wordt dit bekeken.</p>
Gelderland	Arnhem	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening gemeente Arnhem 2003).</p> <p>Nota bodembeheer: Als de onderzoeksgegevens ouder zijn dan vijf jaar, dan moet, afhankelijk van de situatie (mobiele of immobiele verontreiniging, wijziging in gebruik in de afgelopen jaren enzovoort), het onderzoek geactualiseerd worden. Ook bij onderzoeksgegevens jonger dan vijf jaar kan actualisatie nodig zijn als er grote kans is op een gewijzigde situatie. Bij besluitvorming in het kader van het bevelsbeleid, waarbij ambtshalve een besluit wordt genomen (zie hoofdstuk 7) kan een actualisatieonderzoek bij gegevens ouder dan vijfjaar eventueel achterwege blijven.</p> <p>Correspondentie: in de ontwerp CROW 400 (kan je binnenkort op inspreken) staat nu het volgende: Een bodemonderzoek is representatief wanneer het:</p> <ul style="list-style-type: none"> • van recente (< 5 jaar voor mobiele stoffen en < 10 jaar voor immobiele stoffen) datum is; • of ouder, maar (onderbouwd) nog van toepassing (bijvoorbeeld in geval van niet-afbreekbare en niet mobiele verontreinigingen en wanneer er geen relevante nieuwe bodembedreigende activiteiten hebben plaats gevonden.
Gelderland	Barneveld	<p>Nota bodembeheer: alhoewel een geldigheidsduur van een bodemonderzoek niet wettelijk is vastgelegd, wordt doorgaans een geldigheid van 5 jaar gehanteerd. Afhankelijk van het bekende gebruik van een onderzoekslocatie na uitvoering van het eerste bodemonderzoek, het mobiele karakter van eventueel aangetroffen verontreinigingen, de relatie met recentere bodemonderzoeksgegevens op direct aangrenzende percelen en de procedurestart van bestemmingsplan en bouwaanvragen kan deze termijn worden verkort dan wel worden verlengd. Gelet daarop kan de geldigheidsduur van het onder 1 genoemde bodemonderzoeksrapport worden verlengd tot eind 2011. Na deze termijn moet, in overleg met het bevoegd gezag, een herijking plaatsvinden.</p>
Gelderland	OD Regio Nijmegen	<p>Correspondentie: voor de geldigheidsduur wordt een termijn van 5 jaar gehanteerd.</p> <p>Ik dacht dat ook was vastgelegd dat de geldigheid met 5 jaar kan worden verlengd tot maximaal 10 jaar als aannemelijk gemaakt wordt dat sinds de uitvoering van het onderzoek geen bodembedreigende activiteiten of grondverzet op de locatie hebben plaatsgevonden.</p> <p>Zo ga ik met name bij bouwen om met bodemonderzoek. Dit blijkt echter niet in het bodembeleid te zijn opgenomen.</p>

Gelderland	OVIJ	<p>Correspondentie: de Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ) werkt voor de gemeenten Apeldoorn en Epe (alle bodemadviestaken). En voor Brummen en Voorst gedeeltelijk (alleen Wm en Bbk). De gemeenten (Apeldoorn en Epe) hebben geen beleid mbt een geldigheidstermijn (verwijzing naar de bouwverordening bv). Formeel moeten de gemeenten randvoorwaarden scheppen voor de invulling dor de omgevingsdiensten (de praktijk is anders). De OVIJ hanteert een 'harde' grens van 2008 (invoering nieuwe stoffenpakket), onderzoeken van daarvoor zijn sowieso te oud. Onderzoeken niet ouder dan 5 jaar zijn in principe toereikend, mits er in de tussenliggende periode geen bodembedreigende activiteiten hebben plaatsgevonden. Die 5 jaar is niet ergens op gebaseerd, behalve dat dat al enige jaren gemeengoed is. Onderzoeken tussen 2008 en de 5 jaar (die periode wordt natuurlijk steeds langer) bekijken we per geval (representativiteit). Bij grondtransacties, WRO en Wabo wordt dit nu gehanteerd. Bij Wm sowieso per geval te beoordelen i.v.m. bedrijfsmatige activiteiten.</p> <p>De OVIJ weet dat 'de 5 jaar termijn' juridisch niet dekkend is. Aangezien ook wij de behoefte hebben aan een regel/lijn hierin, hebben wij dit jaar in den lande gekeken naar handvatten hiervoor. Dezelfde zoektocht dus. Het idee was en is om als OVIJ hierin een voorstel te ontwikkelen (wel breder ingezet: bkk inzetten, welke stoffen, de Omgevingswet in het achterhoofd etc.) in de richting van de gemeenten.</p>
Gelderland	OD Regio Arnhem	<p>Correspondentie: uitgangspunt vanuit de Omgevingsdienst regio Arnhem is dat een bodemonderzoek een momentopname is. Geldigheid is daardoor met name afhankelijk van de activiteiten op de locatie. Standaard wordt een geldigheid van vijf jaar gehanteerd waarbij het onderzoek nog formeel voldoet. Indien er bodembedreigende activiteiten op een locatie plaats vinden kan het onderzoek dus ook eerder komen te vervallen. Voor nul- en eindsituaties is de geldigheid natuurlijk logisch. Geldigheid van onderzoeken rond Wbb verontreinigingssituaties wordt vooral bepaald door de afdeling vergunningverlening van de provincie.</p> <p>In uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld een projectgebied waarbij voor kleinere gedeelten iedere keer een aparte vergunningsaanvraag wordt uitgedaan, is een verlenging mogelijk tot maximaal 10 jaar. Oudere bodemonderzoeken zijn door o.a. het gewijzigde stoffen pakket enz. niet meer geldig.</p> <p>De exacte geldigheid van een bodemonderzoek betreft iedere keer een inhoudelijke beoordeling van de bekende activiteiten op de locatie. Onderbouwing is dat een bodemonderzoek een representatief beeld van een locatie moet weergeven.</p>
Gelderland	OD De Vallei	<p>Correspondentie: wij (en de gemeenten in ons beheersgebied) hanteren de volgende geldigheidstermijnen van bodemonderzoek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • in kader saneringen BUS, niet aan de orde want geen BG; in kader nieuwe gevallen/niet ernstige gevallen is in vrijwel alle gevallen ook sprake van actuele/recente bodemgegevens; • in kader omgevingsvergunning bouw, 5 jaar tenzij aanleiding om periode te verkorten; • in kader Wm nulsituatie, termijn niet van belang want referentiegrondslag; • partijkeuringen max. 5 jaar in afwijking van 3 jaar uit Bbk. <p>Betreft het een eerder uitgevoerd onderzoek een verkennend bodemonderzoek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het bodemonderzoek moet een historisch onderzoek (conform de NEN 5725 op standaard niveau) bevatten of hierdoor aan zijn voorafgegaan; en • het bodemonderzoek dient te zijn uitgevoerd conform de NEN 5740; en • het onderzoek is voldoende recent. De geldigheidsduur bedraagt in principe vijf jaar. Indien er grondwerkzaamheden hebben plaatsgevonden, er aanwijzingen zijn voor nieuwe verontreinigingen of indien er sprake is van mobiele verontreinigingen hebben de onderzoeksgegevens een kortere geldigheidsduur, namelijk twee jaar (Toelichting op de Model-bouwverordening). <p>Indien het verkennend bodemonderzoek niet recent genoeg is, kan in eerste instantie worden volstaan met een actualisatie van het historisch onderzoek. Deze actualisatie hoeft dan alleen te bestaan uit het aanvullen van gegevens uit de periode vanaf het eerdere onderzoek tot op heden. Indien het bestaande onderzoek dermate oud is dat er veel tekortkomingen zijn, is het efficiënter om een heel nieuw historisch onderzoek uit te voeren, waarbij ook de gegevens van het oude onderzoek worden meegenomen. Op basis van de resultaten van het historisch onderzoek kan de uitvoering van een verkennend bodemonderzoek verlangd worden. Ook kan er een toplaagonderzoek gevraagd worden. Indien blijkt dat de onderzoek locatie onderdeel uitmaakt van een werk in het kader van het Besluit bodemkwaliteit, is de partijkeuring mogelijk bruikbaar voor de beoordeling of de bodemkwaliteit geschikt is. De partijkeuring moet actueel genoeg zijn, dat wil zeggen niet ouder dan 5 jaar (in BBK staat 3 jaar als houdbaarheidsdatum voor partijkeuringen). De Omgevingsdienst beoordeelt of het bestaande bodemonderzoek of de partijkeuring voldoende geschikt is.</p>
Gelderland	Aalten	<p>Als de locatie, waar een bouwvergunning voor wordt aangevraagd, in het zogenaamde vrijgesteld gebied ligt, wordt er vrijstelling van de onderzoeksplicht naar de bodemgeschiktheid verstrekt, zonder dat hiervoor de bodemtoets wordt uitgevoerd en zonder dat er leges in rekening worden gebracht. Het vrijgesteld gebied is door de bodemmedewerker in kaart gebracht en bestaat uit gebieden waarvoor recent bodemonderzoek is uitgevoerd en door de bodemmedewerker is beoordeeld. Hierbij kan gedacht worden aan gebieden met een nieuwe bestemmingsplan of terreinen, die door de gemeente zijn verkocht. In hoofdstuk 6 wordt in het Processchema: 'bodemtoets' de plaats van vrijgestelde gebieden in de toetsing aangegeven.</p> <p>Algemeen geldt dat de gemeenten een nieuw bodemonderzoek vraagt indien in de periode na het uitvoeren van een bodemonderzoek activiteiten of processen hebben plaatsgevonden als gevolg waarvan bodemverontreiniging kan zijn opgetreden of kan zijn verplaatst, óf wanneer er wezenlijke wijzigingen in de uitvoeringsprotocollen of toetsingskaders zijn doorgevoerd.</p>
Gelderland	Nijmegen	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening gemeente Nijmegen, 2012).</p> <p>Nota bodembeheer: zie gezamenlijke beleidsnota provincie Gelderland, Arnhem en Nijmegen. De termijn van 5 jaar is opgenomen in paragraaf 1.4 van de gezamenlijke Beleidsnota Bodem 2012 van de gemeenten Arnhem en Nijmegen en de provincie Gelderland.</p>
Utrecht	Amersfoort	<p>Bouwverordening: par 1 art 2.1.5 hier wordt gesproken over het feit dat bodemonderzoek niet per se noodzakelijk is ten behoeve van nieuwbouw als 'recente' onderzoeksresultaten beschikbaar zijn.</p> <p>Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn.</p>

Utrecht	OD Regio Utrecht	<p>Correspondentie: hierbij de antwoorden voor de ODRU. Deze gelden voor de gemeenten waar wij de bodemtaken voor uitvoeren: De Bilt, De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Bunnik, Woerden, IJsselstein, Montfoort, Oudewater, Vianen, Zeist, Utrechtse Heuvelrug En ze gelden voor bodemrapporten die wij ontvangen voor een vergunningaanvraag (Wabo).</p> <p>Hoe gaat de ODRU om met 'oude' bodemonderzoeken? We maken onderscheid tussen onderzoeken van voor 1 juli 2008 en onderzoeken van na 1 juli 2008. De reden voor deze grens is dat sinds 1 juli 2008 het stoffenpakket is gewijzigd en dat kort nadien de NEN5740 is aangepast.</p> <p>Onderzoeken van voor 1 juli 2008 zijn niet meer representatief en kunnen niet gebruikt worden bij het indienen van een omgevingsvergunning voor het bouwen.</p> <p>Onderzoeken van na 1 juli 2008 kunnen representatief zijn, mits er geen mobiele verontreiniging is aangetroffen. En de initiatiefnemer moet aantonen dat er geen handelingen zijn uitgevoerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van de bodemkwaliteit na het verschijnen van het rapport.</p> <p>Actualisatie van het bodemonderzoek is nodig als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • in het bestaande onderzoek een mobiele verontreiniging is aangetroffen; • uit het vooronderzoek blijkt dat er een kans is dat er nieuwe bodemverontreiniging is ontstaan. (O.a. toets op bedrijfsactiviteiten, dossier activiteitenbesluit.); • nieuwe inzichten leiden tot een andere onderzoeksopzet dan in het verleden is gekozen (bijvoorbeeld de nieuwe inzichten in de risico's van lood in de bodem); • het onderzoek is uitgevoerd door een bedrijf dat zijn erkenning is kwijtgeraakt (bijvoorbeeld Elementair). <p>De beoordeling is dus maatwerk, afhankelijk van de situatie is soms wel en soms geen nieuw bodemonderzoek nodig. Op basis van deze beoordeling wordt bepaald of het hele onderzoek aangevuld moet worden of dat gekozen kan worden voor bijvoorbeeld enkel een onderzoek van de bovengrond.</p> <p>Wat is de onderbouwing? In de gemeentelijke bouwverordeningen is aangegeven waar een bodemonderzoek aan moet voldoen voor een omgevingsvergunning bouwen. Daarin is aangegeven dat een bodemonderzoek recent moet zijn uitgevoerd en moet voldoen aan de NEN5740:2009 en zo nodig de NEN5707:2003 Maar er geldt dat hiervan kan worden afgeweken als bodemonderzoek op grond van het vooronderzoek NEN5725 niet kan worden gerechtvaardigd.</p> <p>Een aantal gemeenten hebben een Beleidskader bodem vastgesteld: Utrechtse Heuvelrug (2011), De Bilt (2015), Vianen (2011), Zeist (2012). Hierin wordt voor de regels omtrent bodemonderzoek verwezen naar de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.</p> <p>De omgang van de ODRU met geldigheidstermijnen is in lijn met bovengenoemd gemeentelijk beleid.</p>
Utrecht	Utrecht	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening gemeente Utrecht, herdruk, 2013).</p> <p>Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn.</p> <p>Correspondentie: van oudsher maken wij wat betreft de geldigheidsduur van bodemonderzoeken onderscheid tussen immobiele en mobiele verontreinigingen. Bodemonderzoeken m.b.t. immobiele verontreinigingen blijven in beginsel hun geldigheid behouden, tenzij uit feiten en omstandigheden (bijv. Wm-gegevens of gegevens Activiteitenbesluit Wm) blijkt dat er op de onderzochte locatie ook na het NO nog bodembedreigende activiteiten zijn verricht. Ten aanzien van bodemonderzoeken over mobiele verontreinigingen hanteren we op grond van diverse uitspraken van de AbRvS de richtlijn dat deze bodemonderzoeksrapporten, hoewel die na het verstrijken van 5 jaren moeten worden geactualiseerd, hun geldigheid blijven behouden (i.v.m. o.a. trendmonitoring).</p>
Drenthe	Emmen	<p>Bouwverordening: standaard paragraaf in de bouwverordening (Bouwverordening 2007, Emmen).</p> <p>Nota bodembeheer: geen informatie m.b.t. geldigheidstermijn.</p> <p>Correspondentie: zie RUD Drenthe</p>
Drenthe	RUD Drenthe	<p>Correspondentie: de meeste gemeenten (de gemeenten Assen, Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo en Westerveld) binnen het werkgebied van de RUD Drenthe hebben geen vastgelegde geldigheidstermijn voor (water)bodemonderzoeken in het beleid. De gemeenten Assen en Hoogeveen hebben wel bodembeleid/visie opgesteld. In de bouwverordening is wel opgenomen dat er een recent onderzoek bij een aanvraag aanwezig moet zijn. Veelal wordt een geldigheidstermijn van 5 jaar als richtlijn gehanteerd (afgeleid uit jurisprudentie). Voor de onderzoeken die worden uitgevoerd in het kader van de Wm, wordt gebruik gemaakt van de termijnen die in de wetgeving worden genoemd. Voor de geldigheidsduur van waterbodemonderzoek worden bij deze gemeenten gerefereerd naar de NEN 5720.</p>

	<p>De redenen waarom er geen geldigheidstermijn in beleid is vastgelegd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er geen apart bodembeleid hierover is opgesteld of de geldigheidsduur is niet opgenomen in het bodembeleid; • er door jurisprudentie een termijn als indicatie is gesteld; • geldigheidsduur in wetgeving/richtlijn is vastgelegd. <p>De provincie Drenthe en de gemeente Emmen hebben wel een geldigheidstermijn voor hun (water)bodemonderzoeken opgenomen in hun bodembeleid. Dit zijn ook de beide overheden die bevoegd zijn in het kader van de Wet bodembescherming. In de bodemnota 2014-2019 'Werk maken van eigen bodem' van de provincie Drenthe staat het volgende over de ouderdom van onderzoeken:</p> <p>Als uitgangspunt geldt dat het onderzoek niet ouder mag zijn dan 5 jaar. Wij kunnen dit verlengen, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een immobiele verontreiniging en onderbouwd is dat er in de tussenliggende periode geen wijziging in het verontreinigingsbeeld is opgetreden; • een mobiele verontreiniging, waarbij uit de onderzoeksrapporten een stabiel beeld van de verontreiniging naar voren is gekomen. <p>Wij kunnen de periode ook verkorten wanneer het een zeer mobiele verontreiniging betreft of er activiteiten (zoals een naburige onttrekking) hebben plaatsgevonden waardoor de gegevens niet actueel meer zijn. Bij besluitvorming in het kader van het bevelsbeleid, waarbij ambtshalve een besluit wordt genomen (zie hoofdstuk 5) kan een actualisatieonderzoek bij gegevens ouder dan 5 jaar achterwege blijven.</p> <p>Bij de gemeente Emmen is het volgende opgenomen in de Nota Klassiek bodembeleid Deel 2- Beleidsregels bodem over ouderdom van (water)bodemonderzoeken.</p> <p>De gemeente Emmen hanteert als stelregel dat verkennende bodemonderzoeken maximaal 5 jaar geldig zijn. Na deze termijn is veelal een actualisatie nodig. Eerdere actualisatie kan nodig zijn als er getwijfeld wordt aan de representativiteit van het eerdere onderzoek (er kan nieuwe verontreiniging zijn ontstaan of situatie is veranderd). Bij eventuele tussentijdse wijzigingen van wetgeving en beleid (bijvoorbeeld bij wijzigingen van de interventiewaarden of wijze van risicobeoordeling) kan de gemeente ook eisen dat het rapport op onderdelen wordt aangepast. Bij kleine wijzigingen zal de gemeente in de regel ambtshalve haar oordeel aanpassen. De gemeente kan de termijn ook verlengen als voldoende aannemelijk kan worden gemaakt dat de verontreiniging niet zal zijn gewijzigd (bijvoorbeeld een zogenaamde immobiele verontreiniging onder een verharding).</p> <p>Het door de provincie Drenthe en de gemeente Emmen gehanteerde geldigheidstermijn komt voort uit jurisprudentie. De onderbouwing van dit geldigheidstermijn komt voort uit dat na verloop van tijd de verontreinigingssituatie veranderd door verschillende processen in de bodem en in het omliggende gebied.</p>
--	--

Bijlage 3: Bevoegde overheden die informatie hebben geleverd over beleid m.b.t. geldigheidsduur

Naam	Organisatie
Adolfsen, Maarten	Gemeente Venlo
Bajjens, Peter	FUMO
Bakker, Hans	OD IJmond
Berg, Bernd van den	OD Midden-Holland
Boom-Pot, Riëtte	Gemeente Alkmaar
Bootsma, Hanneke	Gemeente Maastricht
Borninkhof, Tom	Gemeente Rijssen-Holten
Bouter, Peter	Gemeente Arnhem
Braam, Marjan	RUD Drenthe
Brands, Jeroen	OD Regio Arnhem
Brill, Moniek	Gemeente Dinkelland + Tubbergen
Dijkink, Martin	Gemeente Zwolle
Dorsman, Peter	Gemeente Rotterdam
Drillenburg, Niels	OD Brabant-Noord
Duerink, Tineke	Gemeente Hellendoorn
Grijsen, Dinand	Gemeente Borne
Hoek, Henriette van	Gemeente Amsterdam
Hoek-Heins, Corinne van den	OD Veluwe IJssel
Jelsma, Otto	Gemeente Haarlem
Joosten, Jos	Servicecentrum MER
Kaastra, Wytze	Gemeente Enschede
Katgert, Dick	Gemeente Leeuwarden
Klein Douwel, Wendy	Gemeente Deventer
Korving, Edwin	Gemeente Schiedam
Krichel, Alain	Gemeente Heerlen
Laet, Arjen de	Gemeente Zaanstad
Leeuwen, Michel van	OD Regio Nijmegen
Mank, Rob	Gemeente Dordrecht
Munninghoff, Miep	OD West Holland
Nass, Michiel	Gemeente Helmond
Rack, Marjolie	Gemeente Haaksbergen
Roeloffzen, Anton	DCMR
Rooij, Erik de	Gemeente Tilburg
Schreur, Alisas	OD Haaglanden
Simhoffer, Marleen	Gemeente Utrecht
Tuinhof, Harke	Gemeente Den Bosch

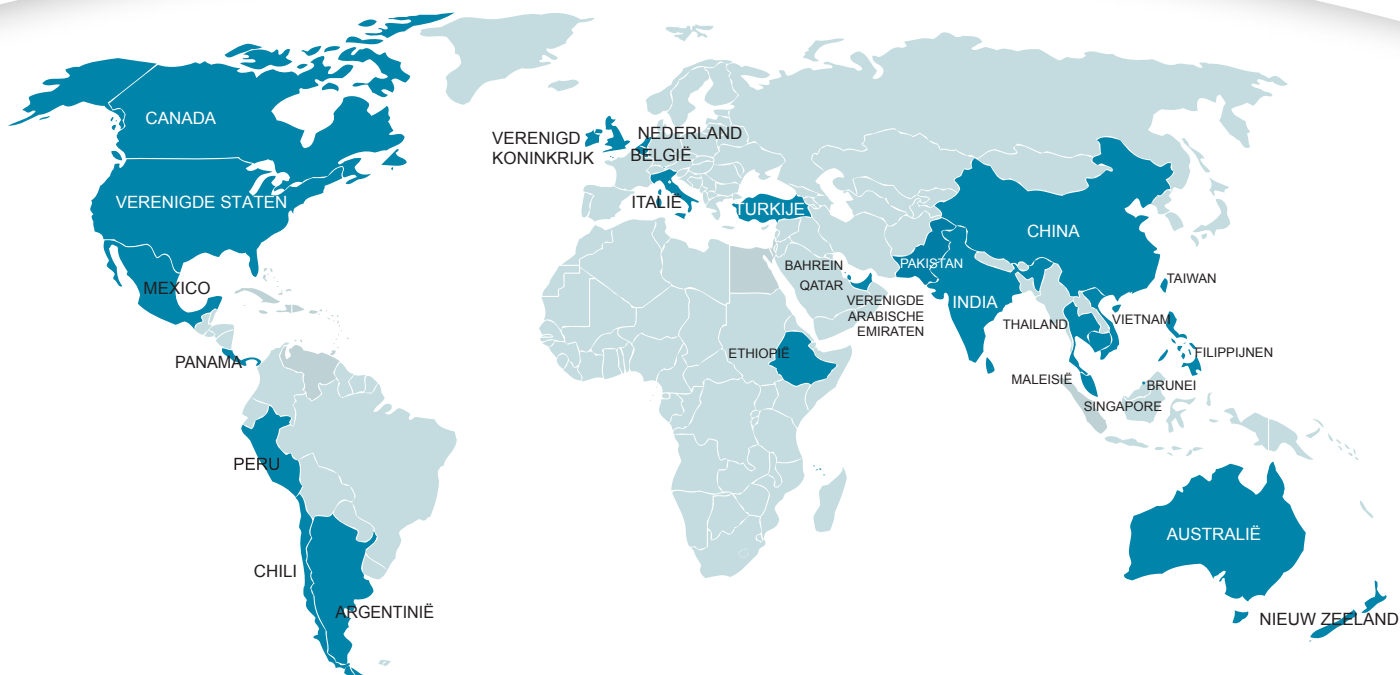
Veldhuizen, Thijs	Provincie Gelderland
Velthuisen, Jan van	OD MWB
Verburg, Remi	OD De Vallei
Vloet, Rutger	RUD Limburg Noord
Vrolijk, Jan	Provincie Groningen
Wiegers, Hanneke	Gemeente Utrecht
Wijhe-Cornelisse, Gonneke	OD Regio Utrecht
Wolde, Gerd de	Gemeente Groningen

Bijlage 4: Personen die hebben deelgenomen aan interview, gespreksronde of discussiebijeenkomst

Naam	Organisatie
Baat, Edwin de	Royal Haskoning/DHV (VKB)
Berg, Bernd van den	OD Midden Holland
Bolleboom, Tommy	Rijkswaterstaat (WVL / Bodem+)
Cassee, Marcel	Rijkswaterstaat (WVL / Bodem+)
Cremers, Patrick	ProRail
Denter, Brenda van	ProRail
Fokkens, Jan	VNO-NCW
Gelderen, Martijn van	BPD
Grobbe, Karin	Tauw
Kate, Etta ten	Rijkswaterstaat (WVL / Bodem+)
Laet, Arjen de	Gemeente Zaanstad
Postmus, Tjerk	Ziggo
Roeloffzen, Anton	DCMR
Schalm, Chris van	Rijkswaterstaat (PPO)
Stienstra, Marcel	Geonius
Smit, Rolf	LieverseCSO
Suijkerbuijk, Natasja	HH van Schieland en de Krimpenerwaard
Timmermans, Marcel	Alliander
Verhagen, Han	Alliander
Vermeulen, Harry	OD Noordzeekanaalgebied
Vliet, Leoniek van	SZW
Wieggers, Jos	Rijkswaterstaat (PPO)

MWH Global, nu onderdeel van Stantec, bundelt wereldwijd de kracht van ongeveer 22.000 medewerkers, werkend op meer dan 400 locaties verdeeld over zes continenten. We werken samen in verschillende vakgebieden en sectoren aan water- en infrastructuurprojecten. Van het initiële projectconcept en –planning tot design, bouw, en inbedrijfstelling zetten onze architecten, ingenieurs en consultants zich in om belanghebbenden, creativiteit en klantrelaties te verenigen. In Nederland is MWH al jaren een toonaangevende speler op het gebied van milieu, veiligheid, bodem, compliance, datamanagement, assetmanagement en infrastructuur.

MWH B.V.
Poortweg 4, 2612 PA, Delft
Tel: +31 (0)15 751 1600
Westervoortsedijk 50, 6827 AT, Arnhem
Tel: +31 (0)26 750 7500
www.mwhglobal.nl
[Facebook.com/mwhglobal](https://www.facebook.com/mwhglobal)
[Twitter.com/mwhglobal](https://twitter.com/mwhglobal)
[YouTube.com/mwhglobalinc](https://www.youtube.com/mwhglobalinc)

MWH® now part of

Stantec